

25 bani Posta

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
szélciméterre 4 lei, kötéseknél árendámény

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipari!”

Dece scade rentabilitatea intreprinderilor

Am arătat cu altă ocazie și statistica a con-
firmat adevărul celor susținute de noi, că înce-
tinirea activității industriale nu se datorește
lipsei de materii prime, ci reducerii puterii de
cumpărare a populației și reducerii volumului
construcțiilor.

Scăderea prețurilor.

Astăzi fenomenul se face simțit în scăderea
prețurilor. Astfel în ultimile luni prețurile la
bumbac s'au micșorat în medie cu 11-12 la sută,
la țesături indigene cu 11 la sută, iar la cele de
mătase cu 16 la sută. Stocurile existente apasă
asupra prețurilor, pe când cererile de import
sunt mai mici decât în 1935.

Același fenomen îl regăsim în aproape toate
ramurile de activitate care nu au ca principal
client Statul.

Taxele noi nu-și ajung scopul.

Simultan cu micșorarea prețurilor, Statul
a fost obligat să pue taxe noi la un număr de
produse industriale, tocmai dintre acelea care
suferă din cauza depresiunii actuale (textile,
fer, beton, etc.) Nevoia de a crea resurse noi
pentru finanțarea înarmării astăzi, pentru a
compensa scăderea salariilor reale a funcționa-
rilor publici mâine, au forțat autoritățile să-și
creeze venituri prin noule taxe. Rezultatul natu-
ral al acestui complex de împrejurări este scă-
derea rentabilității întreprinderilor industriale.

În adevăr, deși salariile nominale sunt con-
stante, totuși prețurile materiilor prime pe piața
mondială fiind în urcare iar prețurile interne
în scădere — cu toată reorganizarea taxelor ris-
cate contabilitatea trebuie să fie în scădere. Pre-
țului de cost în creștere îi corespunde un preț
de vânzare mai mic și prin urmare un profit
consecvent pe unitatea de marfă.

Dacă ținem seamă și de faptul că volumul
vânzărilor este în scădere odată cu prețurile,
rezultă că masa profitului întreprinderilor tre-
buie să fie în scădere și mai accentuată.

Cine suportă consecințele.

Cei cari suportă consecințele acestei situa-
ții sunt în genere micii fabricanți lipsiți de cre-
dit. În al doilea rând vin semi-grosiștii și deta-
liștii. Întreprinderile atinse de noul val de de-
presiune cartelându-se se apără într-o oarecare
măsură de efectele ei nenorocite.

Nu tot așa stau însă lucrurile cu ceilalți. O
anchetă făcută de noi la număr de întreprinde-
ri ne-a dovedit că foarte mulți negustori de pro-
duse textile se mulțumesc în ultima vreme cu
un beneficiu de 2—3 la sută față de 10—15 la
sută, nu mai departe decât acum doi ani.

De altfel este demn de remarcat că tendin-
ța spre micșorarea profitului comercial se ma-
nifestă odată cu industrializarea. În genere fa-
bricile naționale nu lasă negustorilor decât o
margine redusă de beneficiu, spre deosebire de
ce se întâmpla atunci când mărfurile erau im-
portate.

Am semnalat cele de mai sus pentru că este
vorba de situația a mii de întreprinderi comer-
ciale care hrănesc o populație însemnată și care
în condițiile actuale sunt amenințate cu ruina.
Nu trebuie să ne iluzionăm de rentabilitatea deo-
sebită a unui număr restrâns de întreprinderi
cari au profitat de regimurile comerțului nostru
exterior, ci de masa mare a negustorimii cu o
capacitate de rezistență limitată.

Szakmai szindikátusok létesítése nemcsak létkérdés a kisiparra, hanem egyben fontos államérdek is

Az új ipartörvény és a munkakamarákról szóló törvény egész sorozat paragrafusai
szerint a törvényhozó számít rá, hogy a törvények által kitűzött célok megvalósí-
tásában az állami ipari szervek hathatós segítséghez jutnak az iparosság szabad
szakmai intézményeinek közérdekű működése által.

Parancsoló szükségesség, hogy az ország minden egyes iparos
tagja legyen valamelyik szakmai szindikátusnak

Írta: KELE SÁNDOR dr.

Az ez év április 30-án életbe lépett új ipartör-
vény megjelenése óta nincs aktuálisabb kérdés ipa-
rosaink számára, minthogy hogyan pótolják az új
területeken az elvesztett ipartestületi intézményt.
Számos cikkben mutatott rá az „Az Iparos”, hogy

az új intézmény, amely az iparosodás mai
haladottabb szempontjainak is minden más
keretnél jobban megfelel, a szindikátusi in-
tézmény.

Olyan nagy szakismerettel és olyan gazdag tapasza-
latok alapján mutattak rá az új területek legképze-
tebb iparos szakirói, közöttük Reinhart Gyula, Szabó
Béni és mások ennek az újságnak hasábjain és a
napisajtóban az iparosság szindikátusi szervezkedé-
sének fontosságára és hasznosságára, hogy ezen a
térén én ujjat már nem is igen mondhatok. Ennek
ellenére megírom az alábbi cikket, mert

értvényben levő gazdasági törvényeink egész
sorozat paragrafusának igazolása szerint a
törvényhozó számolt azzal, hogy az iparosság
szindikátusokba szervezkedik.

A szindikátusi mozgalom tehát nemcsak nem el-
lenkezik az érvényben levő törvények rendelkezéseivel,
hanem, — mint az alábbi paragrafusok igazol-
ják, —

a törvények szelleme értelmében ez egyenesen
szükséges is.

A munkakamarák átszervezéséről szóló törvény
147-ik szakaszának 7-ik pontja szerint:

A munkakamarák célja az is, hogy a hatósági
és magánszervezetekkel együttműködjenek
avégett, hogy a kézműiparosok helyzete fel-
javíttassék.

A munkakamarai törvény 148-ik szakasza szerint
az iparosok által létesített intézmények csak akkor
vezethetők a fenti alapon figyelembe, hogyha minden-
ben a törvénynek megfelelő formában alakultak meg
és működésük is minden tekintetben törvényes.

Nyilvánvaló a fentiek után, hogy a törvényhozó
elsősorban az iparosok szakmai intézményére gon-

dolt ezeknek a paragrafusoknak a megszövegezésé-
nél, amikor is belátta, hogy

az iparosság sorát nem javíthatják meg
egyedül és kizárólag az állam által létre ho-
zott intézmények, csak akkor, hogyha azok az
iparosság szabad intézményeivel karöltve mű-
ködnek a konzolidáció érdekében.

Kétségtelen, hogy egyedül az iparosok önmaguk
által létesített szabad intézményei ismerhetik a
maga teljes egészében az iparosság kívánságait és
panaszait, mert hiszen ezek az intézmények lénye-
gükben nem egyebek, mint maga az iparosság, amely
a maga szabad intézményeit létesítette és fentartja.
Az iparosok bizalma is természetesen száz százalé-
kos ezekkel az intézményekkel szemben, amelyeket
kártársai vezetnek és amelyek az állam által létesített
és fentartott intézményekkel szemben, amelyek első-
sorban magát az államot képviselik, mint az egyes
iparos, illetve egy szakma, vagy több szakma, eset-
leg egy város, vagy egy országrész egész iparosságá-
nak nevében

mint azok ügyvédei lépnek fel.

Az új ipartörvény egész szellemén keresztül vonul az
elv, hogy az iparosok törvényes alapon, de sajátma-
guk által alakított intézményei megfelelő formában
részét vegyenek a törvény alkalmazásában.

Az új ipartörvény 48-ik szakasza többek kö-
zött azt is elrendeli, hogy a tanoncképzés elősegíté-
sét szolgáló tanoncmunka-versenyeket a munka-
adók egyesületeivel karöltve kell megszervezni. Ha
tehát a tanonckiskolák szabók, lakatosok, cipészek,
vagy más szakmák részére tanoncmunkaversenyt
rendeznek, a törvény előbb idézett paragrafusa sze-
rint

a szabók, fémiparosok, cipészek, illetve más
szakmájú iparosok szervezeteinek közremű-
ködése mellett tartoznak előkészíteni a ta-
noncmunkaversenyt.

Ha ilyen külön szakmai szervezet nincs, általános
szakmai egyesület közreműködése veendő igénybe. Ez
a gyakorlati értelme a fent hivatkozott szakasznak.
Külön szakmai szindikátusok a valóságban a

szindikátusokról szóló 1921-ik évi törvény alapján már évek óta működnek ugyan az ország területén, de olyan jogi alapon és formában, hogy mint szakmai egyesületek az állam hivatalos intézményeivel karöltve is működhesse, csak igen kis arányban szerepelnek ma még az országban az előirások jogi személyiség birtoklása mellett. Tényként állapítható tehát meg, hogy egyes szakmák iparossága és így az árszabályozás is az új törvény életbe lépté óta nem bír még olyan arányban a fent idézett törvények szakaszaiban feltételezett szervezeteket, hogy ezek a törvények szelleme szerint a hozzájuk fűzött várakozásokat ki tudják elégíteni.

Pedig a fent idézett törvényszakaszokon kívül vannak még más törvényes intézkedések is, amelyek ezekre az iparosok által alapított és fenntartott intézményekre hivatkoznak és azokról iparosérdekű működést várnak el. Az ipartörvény 50-ik szakasza szerint, valamint a törvény 72-ik szakasza szerint is a jogi személyiséggel bíró különböző iparos alakulatok szakmai tanfolyamokat rendezhetnek és tanoncotthonokat alapíthatnak, tehát a maguk részéről is részt vehetnek abban a gazdasági tevékenységben, amelynek elősegítése a törvény célját alkotja. Természetesen tevékenységüket csak a hivatalos szervekkel karöltve végezhetik.

As ipartörvény 168-ik szakasza, amely a kisiparosok részére nyújtott kedvezményeket tartalmazza, a jogi személyiséggel bíró, fent említett iparos egyesületek által vállalt munka esetén az összes tagok együttes felelősségét állapítja meg az így elvállalt munkával kapcsolatban, ami szintén nyilvánvalóvá teszi, hogy

a törvény az ilyen külön szakmai egyesülések létezését feltételezi, illetve ilyenek jövőbeni működésével számol és arra számít is.

Az ipartörvény 187-ik és 188-ik szakasza kifejezetten olyan irányban intézkednek, hogy ezek a már létező iparos egyesületek tovább is működhetnek és arra is rámutatnak, hogy amennyiben azok az 1921-ik évi szindikátusi törvény, illetve az azt módosító 1924-ik évi jogi személyiségekről szóló törvény rendelkezéseinek megfelelnek, úgy az ipartörvények megszüntetése után is fennmaradhatnak és akadály nélkül működhetnek. Azt jelenti ez, hogy

maga a törvény mutatja meg az utat, milyen egyesülési formát tart megfelelőnek a törvényhozó célkitűzései megvalósításának érdekében.

Mi következik a fent idézett törvényes intézkedésekből azok után, hogy, — mint már fentebb megállapítottuk, — ilyen szakmai egyesületek az ország területén igen kis számban működnek. Nyilvánvalóan nem egyéb, minthogy

ilyen intézmények alakítása és az ország egész területén minél nagyobb számban való működtetése nemcsak az ipartörvény, hanem a hivatkozott másik törvény rendelkezései értelmében is szükségesnek mutatkozik.

Összefoglalva a fentieket, meg kell állapítanunk, hogy

nemcsak az iparosság, hanem a törvényhozó, tehát az állam érdekeinek is a szindikátusi alapon való szervezkedés felel meg a legjobban,

mert hiszen a törvényhozó az ipari törvények egész sorozat paragrafusában kihangsúlyozza, hogy

a hivatalos szervek mellett ezek azok a szabad iparos egyesületek, amelyek nemcsak az iparosság, hanem az ország érdekelt is a legkisebb mértékben szolgálják és a hivatkozott törvények szellemében és szakaszaiban kijelölt feladataikat a leginkább célravezető módon tudják megvalósítani.

A szakmai szindikátusok alakítása és felvirágoztatása tehát épp annyira államérdek, mint amennyire létkérdése hazai iparosságunknak. Parancsoló szükségesség, hogy az ország minden egyes iparos tagja legyen valamelyik szakmai szindikátusnak.

AZ AFRIKAI TARCA.

- Csodafő pénztárcám van. Afrikai darab.
- Krododill!
- Nem. Kongó.

SPEISEKARTE.

Gastwirt: „Sie können sich ein Mittagessen verdienen, wenn Sie mir das Holz da kleinmachen!“
Bettler: „Hm, was gibts denn heute!“

Vasárnap avatták fel ünnepélyes külsőségek között a satumare-i iparos aggmenházat

Satumare város iparostársadalma nem egyszerű adta tanujelét nemes összetartásának, ami gyönyörű alkotásokban nyilvánult meg. Az áldozatkétség ismét hézagpótló művet hívott létre: az Iparos Aggmenházat, amelyet vasárnap délelőtt szenteltek fel nagy ünnepség keretében.

As iparosok déli tizenegy órakor zásló alatt vultak fel az Iparos Otthonból a Străbunilor-utcában levő Aggmenházhoz, hol Kondor Gedeon, az Iparos Otthon elnöke mondott megnyitó beszédet.

— Az iparosok véreben elevenen lüktet az alkotni-vágyás — mondotta Kondor Gedeon. — Ezelőtt tíz esztendővel az Iparos Olvasókör és az Iparos Otthon vezetősége tárgyalásra gyűlték össze és kimondották, hogy a satumarei iparosságnak nincs szüksége két kulturintézményre addig, amíg elaggott társaik részére hajlékot nem tudnak nyújtani. Az elhatározást tett követta 1927-ben az Iparos Olvasókör helyiségben megnyitottuk az Aggmenházat, ahol tíz öreg társunkat helyeztük el. De ezzel most elődött meg a kérdés, ide csak most sikerült eljutnunk. A város csereüzletet és pénzüsszeget ajánlott fel az Olvasókör épületéért, amibe bele mentünk és munkára szölitottuk a város iparosságát. A felhívás nem maradt puszta kiáltássá, mert aki pénzzel nem tudott az építkezéshez hozzájárulni, az természetben vagy kézmunkával áldozott. A mű készen áll. Hirdetöje a szeretetnek, áldozatkétségnek vanja az áldást, hogy véglegesen átadjuk hivatásának.

Drăgoş Aurel főesperes-szenátor a görög katolikus egyház nevében szentelte meg az épület helyiségeit, majd román és magyar nyelvű beszédben méltatta a nap jelentőségét. Rosşay Lajos apátkanonok a római katolikus egyház áldását hozta el és hivat-

kozott a krisztusi szeretetre, amely az Aggmenház létre hívta. Sárkösi Lajos református lelkész beszédében a szeretet és a boldogság hajlékának nevezte a gyönyörű Aggmenházat és megáldotta azt. Matos Pál evangélikus lelkész áldását adva, békességért esdekelt Istenhez.

Dr. Chereches Stefan, polgármester köszönetet mondott az Iparos Otthon vezetőségének azért a hatalmas munkáért, amellyel ezt a gyönyörű épület szinte a semmiből megteremtették. Láng Ferenc teológiai tanár a Jótékony Nőegylet nevében szólott, míg a református egyesület üdvözlését Boros Jenő református esperes tolmácsolta. Rajzinger Sándorné a Katolikus Karitás szerncekvánatait hozta el.

Kondor Gedeon, az Iparos Otthon elnöke, ezután az épület átadta Gyüre Lajos aggmenházi elnöknek, aki átvételi beszédében kijelentette, hogy az Aggmenház nem egy befejezett mű, mert az iparostársadalomnak azon kell lennie, hogy az iparosok és árváknak is mielőbb hajlékot teremtsenek. Gyüre Lajos elnök beszédét élénken megtapsolta a közönség.

Este az Iparos Otthon dísztermében nagyszabású művészi hangverseny volt. Az Iparos Otthon dalárdája Saja Sándor karnagy vezényletével énekelt. Kürthy Károly református lelkész alkalmi ódáját Kakassy János tanár szavalta el. Dr. Fischer Miklós és Lévay Mihály csellóduót játszottak, míg Csengery Mayerné, Lakatos Hilda zongorakísérettel, művészi énekszámokat adott elő. Felker József Eminescu költeményeket szavalt. Fekete Hermann Ella hegedült. A magas színvonalú művészetet az Iparos Otthon dalárdája zárta. Majd táncmulatság vette kezdetét és az kora reggeli órákig tartott.

Helyzetjelentés a kontingentálás frontjáról

A második negyedévi behozatali engedélyek kiadása, amint már jelentettük, megkezdődött, azonban csak sokkal kisebb keretek között, mert a Banca Nationala által megállapított diszponibilitás a tényleges importszükségletnek csak egy részét fedezi. A Legfőbb Kontingentálási Bizottság több ízben sürgette a diszponibilitási megfellelő aránya emelését, azonban az intervenció eredménytelen maradt.

A Banca Nationala a második negyedévi importdiszponibilitást 2 milliárd 400 millió leiben állapította meg, amelyből 500 millió leit fentart az importengedély nélkül behozható áruk ellenértékének fedezésére. Így tehát a második negyedévi importdiszponibilitás mindössze 1 milliárd 900 millió leit tesz ki, akkor, amikor a tényleges importszükséglet cca 3 milliárd lei értékű.

A nagymértékben lecsökkentett diszponibilitásra való tekintettel, a legfőbb kontingentálási bizottság öt árukat kategóriát állapított meg az importengedélyek kiadásánál:

1. Nyersanyagok és félgyártmányok.
2. Olyan anyagok, amelyeknek importja csökkenthető.
3. Olyan anyagok, amelyeknek importja nagyobb mértékben csökkenthető.
4. Nem importálható áruk.
5. Az állam és a petróleumvállalatok részére szükséges anyagok.

Az első kategóriába tartozó árukra az importkvóta 60 százalékat, a második kategóriába tartozó árukra a kvóta 40 százalékat, a harmadik kategóriába tartozó árukra a kvóta 30 százalékat, az ötödik kategóriába tartozó árukra a kvóta százszázalékát engedélyezik. A negyedik kategóriában olyan áruk szerepelnek, amelyeket a belföldi ipar előállít és a szükségletet teljes mértékben fedezi.

A fenti arányt minden országból történő behozatalnál alkalmazták.

A Legfőbb Kontingentálási Bizottság határozata értelmében

az erővalutájú államokból csak azok az áruk importálhatók, amelyek más országokból nem hozhatók be.

A második negyedévre behozatali engedélyt adnak ki az április 1. és június 30. között benyújtott

toit összes behozatali kérésekkel kapcsolatban. Behozatali engedélyt kapnak új cégek is, azonban csak a diszponibilitás arányában. Az első negyedévben kapott importelőleget levonják a második negyedévben. Oroszországból történő behozatalra százszázalékig adnak ki engedélyt.

A pamutformai behozatalára

is fognak engedélyt kiadni, azonban csak bizonyos országokból, így például Csehszlovákiából.

Kérésüléseink szerint, a behozatali engedélyek kiadását oly gyorsan akarják lebonyolítani, hogy az a harmadik negyedév kezdetéig vagyis a hó végéig befejezést nyerjen.

Kinevezték az újra engedélyezett satumarei iparkamara vezetőségét.

Ismeretes, hogy Satumare visszakapta a régi Kereskedelmi és Iparkamaráját, amelynek vezetőségét, illetve első átmeneti bizottságát most nevezte ki a kereskedelmi miniszter. A bizottság tagjai: Emil Tisca, Ilie C. Barbul, Emil Lobonţiu, Mihail Szuk, Iosif Freund, Petre Mihail, Gurzau Mihail, Astel Veizel, Pompiliu Tamas és I. Popp mérnök. Az új vezetőség mindenképp a kamara költségvetését készítette el és elhatározta, hogy módot keres a Salaj-megyei kereskedők és iparosok elégedetlenségének lecsillapítására, akik tudvalevően nem szívesen csatlakoznak az új kamarához, hanem az oradeai kamara kerületében szeretnének megmaradni.

GYORSHAJTÓK FIGYELMEBE.

Texas nagyobb városában a következő figyelmeztető táblát olvashatják az autósok:

„Ha lassan hajtasz: megláthatod a várost, — ha gyorsan hajtasz: megláthatod a fogházat!“

EIN GEMUTSMENSCH.

— Deine Frau liegt krank zu Hause und du bringst den ganzen Tag im Gasthaus!

— Ja, aber ich bringe fortwährend auf ihre Gesundheit!

CONVOCARE

Federaţiunea Sindicatelor Industrişilor din Arad ţine la 8 Iulie 1936, orele 21 seara

adunare generală ordinară

În sala Căminului Industrişilor din Arad, la care se convoacă Sindicatele profesionale membre de a lua parte prin reprezentanţii lor. Întrucât sindicatele nu vor fi reprezentate în număr cerut de statute, adunarea generală se va ţine la 10 Iulie 1936, la aceeaşi oră, în acelaşi loc şi cu ordinea de zi identică, când se vor lua hotărâri valide fără considerare la numărul celor prezenţi.

Arad, la 25 Iunie 1936.

Preşedinţia.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea preşedinţială.
2. Hotărâre asupra aprobării Bilanţului şi Contului de gestiune a Grupei Industrişilor pt. Ajutor de Înmormântare din Arad.
3. Acordarea descărcării pentru anul 1935.
4. Aprobarea bugetului pentru anul în curs.
5. Decidere în chestiune foaiei „Meseriaşul”.
6. Decidere asupra constituirii noilor grupe de înmormântare şi aprobarea regulamentului noilor grupe.
7. Alegeri.
8. Propuneri.

MEGHIVÓ

„Az Arad-i Ipari Szindikátusok Federációjá 1936 július 5-én este 9 órákor

rendes évi közgyűlést

tart az arad-i Iparos Otthon olvasótermében, amelyre a tagszindikátusokat tisztelettel meghívja, hogy képviselőik útján azon részt vegyenek. Amennyiben a tagszindikátusok nem lesznek képviseltetve az alapszabályok által előírt határozatképes számban, a közgyűlés 1936 július 10-én tartatik meg ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos napirenddel, amikor a megjelentek számára való tekintet nélkül fogja határozatait meghozni.

Arad, 1936 június 25.

Elnökség.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
2. Határozathozatal az Arad-i Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportjai mérlegének és zárazamadásainak jóváhagyása ügyében.
3. A felmentvény megadása iránti határozathozatal.
4. A folyó évi költségvetés jóváhagyása.
5. Az „Iparos” című szaklap ügyében való határozathozatal.
6. Határozathozatal az új temetkezési csoportok létesítése ügyében.
7. Választások.
8. Indítványok.

Cukrászok harca
a munkaügyi miniszteriummal.

A munkaügyi miniszterium körrendeletet intézett a munkaügyi felügyelőségekhez, melyben a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény rendelkezéseinek a cukrásziparosokra való kiterjesztését rendelte el. A cukrásziparosok tiltakozására készülnek a sérelmes rendelet ellen, amely nemcsak üzleti érdekeiket veszélyezteti, hanem a fogyasztó közönségre nézve is rendkívül káros hatású.

A rendelet értelmében vasár- és ünnepnapokon a cukrászipari alkalmazottak nem dolgozhatnak és ezáltal a legforgalmasabb és legnagyobb üzleti nyereggel kecsegtető napokon a cukrászdák nem szolgálhatnak fel vendégeiknek friss süteményeket.

A cukrászdákat sújtó rendelet feltétlenül sérelmes, mert ez az iparág is az élelmiszeripar egy részét képezi a ugyanolyan jogok illetik meg, mint a vendéglőket. Ilyen körülmények között minden remény meg van arra, hogy a sérelmes rendeletet visszavonják.

ELSZANTSÁG

— Borzasztó levelet írtam az apámnak. Arra kértem, hogy vagy küldjön tízezer lejt, vagy pedig egy revolvert, hogy főbe löhessem magam.

— És mit csinál, ha revolvert küld?

— Eladom.

Egységes munkás- és tisztviselőfrontot akarnak szervezni a közeledő munkakamarai választásokra a kisipari szekció „tultengő” szerepe ellen az ardeali gyáriparosok

Böszörményi Sándor dr. Ugrigazgató azt javasolta, hogy a gyáripari érdekltség a tisztviselőkkel és munkásokkal „beszélje meg” a küszöbön álló választási lehetőségeket.

A gyárosoknak nem elég, hogy mindenütt ők az elsők, hatalomra akarnak vergődni a munkakamarákban is

A gyáriparosok szövetségének választmányja a napokban Cluj-on. Diamant Izsó, a Sodronyipar vezérigazgatójának elnöke alatt gyűlést tartott, amelyen a gyáripari érdeklő gazdasági problémákat vitatták meg. Diamant elnök megnyitó beszédében az egyre jobban érezhető fogyasztási válságról beszélt, amelynek okait különféle képen magyarázzák. A fő ok a fogyasztás lecsökkentésében keresendő, a bankjegykontingens aránylag kicsi a földuzzadt árakhoz szükséges fizetési eszköz szükségletéhez mérten, másrészt a csekély bankjegykontingens a külkereskedelmet végző bankok és magánosok kezébe koncentrálódik.

Böszörményi Sándor dr. az UGRIG igazgatója a külkereskedelmi rendszer ellen mondott éles bírálatot, amelynek keretében a gyáriparosok ismert érveit sorakoztatta fel.

A továbbiak során Böszörményi Sándor dr. az új szakmai törvényekről tett jelentést. Így az ipari szakképesítésről szóló, valamint a szakmai kamarák átszervezését célzó törvényekről számolt be. Ezek a törvények, — mondotta az igazgató, — természetesen felfokozzák a munkakamarák hatáskörét és teszik ezt az eddig közmegegyezésre működő ipartestületek és iparhatóságok eltörlésével és a munkásszervezeteknek eddigi megadott képviselői jogok megnyirbálásával.

Habár ezek a reformok — folytatta Böszörményi — a nagyipari vállalatokat csak annyiban érdeklik, hogy az iparendelvényeket az iparhatóság helyett a munkakamaráktól fogják kapni, valamint így a kamarák jól felfokozott bevételi forrásai lesznek a vállalatok, mert a munkások és tisztviselők

bérből levont kamarai illetékeket oda fizetik be, mégis javasolja, hogy a munkakamarák hatásköri fejlődésével foglalkozzanak a nagyipari vállalatok azáltal, hogy a tisztviselőkkel és a munkásokkal megbeszéljék a küszöbön álló választási lehetőségeket.

Mint félreérthetetlenül ki is fejezte Böszörményi dr., a fenti együttműködést úgy érti, hogy

ha a tisztviselő és munkások közötti együttműködést tudnak kifejteni a munkakamarákban, egyébként lehet befolyásolni a kisipari szekció tultengő szerepét.

Gyáriparosaink tehát, bár az ő ipartestületeiket nem szüntette meg az új ipartörvény és érdekltségüket nem fosztotta meg ezáltal számlálhatatlan milliót reprezentáló vagyonoktól, úgy találják mégis, hogy a kisipari szekció „tultengő” a munkakamarákban. Mi, iparosok, ezt eddig nem vettük még észre, de el lehetünk képzelve, hogy a jövőben a munkakamarák égisze alatt nemcsak a munkásokkal, hanem a magántisztviselőkkel és a mögöttük meghúzódó gyáripari érdekltség tőkéjével is állania kell a harcot a kisipari szekciónak.

A gyáriparosok tárgysorozatának további részében adóügyek és szociális kérdések szerepeltek és ennél dr. Böszörményi felemlítette, hogy az UGRIG június 24-iki nagygyűlésén a cluj-i körzet képviselői elő fogják terjeszteni azt a tanulmányt, amely kimutatja, hogy az ipari árak emelkedése az utóbbi években tisztán a tultengő megadóztatás következménye.

Szabó Béni nyilatkozata a jogtalanul kivetett forgalmi adó elleni védekezés ügyében

Aki nem fizet forgalmi adót, nem köteles üzleti könyveket vezetni.

Egyenesen a törvényszékhez kell fordulni

Szabó Béni országgy. képviselő a kézművesiparosok forgalmiadó fizetési ügyének bonyolult kérdésében a következő tájékoztató nyilatkozatot tette:

— Az 1932. évi december 31. és 1934. március 31-én kelt forgalmi adótörvény második szakasza szerint azok a kisiparosok, kik valamely ipari szervnek (ipartestület, iparosgyűlés stb.) az akkor fennállott törvények szerint tagjai, valamint a falusi iparosok tekintet nélkül arra, hogy tagjai-e ilyen szervezetnek, vagy sem, hét szakmunkásnál (tanonc és napszámoson kívül) többet nem tartanak, öt lóerős gépnél nagyobbat nem alkalmaznak, munkái házon kívül nem adnak: mentesítve vannak a forgalmi adó fizetése alól. Ez alól kivételnek a pékek, akik kenyérbélyeg helyett 2.40 százalék forgalmi adó fizetésére vannak kötelezve. Mentések továbbá a forgalmi adó fizetése alól azok a kiskereskedők is, akiknek az évi adófizetéssel kapcsolatos alapjövödelmük nem haladja meg a 155 ezer lejt. Ugyan csak mentesek a vámörléssel foglalkozó kismalmok tulajdonosai is.

— Ha a fenti rendelkezések alá esők közül bárkit megbüntettek volna, vagy ellenük eljárás indult volna azért, mert nem tartanak és nem vezetnek forgalmi adóajátromot és hogy nem fizettek

forgalmi adót: azonnal a törvényszékhez kell fordulni és jogorvoslatot keresni a nyilvánvalóan jogtalan eljárás ellen az illetékes pénzügyigazgatósággal szemben. Bragovban az összes ilyen természetű ügyekben kedvezően döntött a törvényszék és azt jóváhagyta az ítélőtábla is.

— Másik kérdés: lehet-e jogosan követelni a kisiparosoktól megfelelő üzleti könyvek vezetését? Az 1935. évi március 1-i adótörvény 103. szakaszának f) pontja szerint a kisiparosok és kereskedők nem büntethetők azért, ha nem tartanak üzleti könyveket. Ez esetben kisiparosoknak és kiskereskedőknek azok tekintendők, akik a fenti forgalmi adótörvény szerint mentesek a forgalmi adó fizetése alól. Ilyen esetben is kedvezően döntött jogerős ítélettel a királyi tábla.

— A székelylakta területeken, különösen a vámörléssel foglalkozó patakalmalmokat, azoknak egyszerű tulajdonosait, vagy bérleti is kötelezik a pénzügyi közegek a forgalmi adóajátrom vezetésére és forgalmi adó fizetésére. Fenti törvényt magyarázatból világosan kiderült: ilyen román nyelvű könyvek vezetésére ők nem kötelezhetők. Jól teszik tehát, ha összetömrölve, többi kisiparostársakkal egységesen lépnek fel a nyilvánvalóan félremagyarázott pénzügyigazgatósági rendelkezéssel szemben és fentemlített bírói döntéseknek precedensként való felhasználásával a határozatot is provokálnak.

Jogesetek a kisipar köréből

Az alkalmazott ittassága azonnali elbocsátási ok.
Ha az alkalmazott napi munkájának végső közből ittas állapotban van, a munkaadó minden végkielégítés nélkül azonnal elbocsáthatja.

A timişorai munkabíró 30-1935 szám alatt hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő alkalmazott mint kéménysprósegéd volt munkaadójánál alkalmazásban. A munkaadó egy napon megállapította, hogy a segéd nagy mértékben ittas, mire azonnali hatállyal elbocsátotta.

A munkavállaló felmondási díjért pert indított volt munkaadója ellen, előadva, hogy a kérdéses alkalommal nem volt ittas. Ezt azzal akarta igazolni, hogy ő a munkáját végezte, amikor a főnök nekitámadt és elcsapta, holott ha részeg lett volna, nem tudott volna dolgozni. A munkaadónak tehát nem volt joga őt azonnali hatállyal elbocsátani és különben is, ha ivott volna is valamilyen mennyiségben szeszest italt, az nem azonnali elbocsátási ok.

A munkaadó a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az ilyen munkák elvégzésénél őt költös felelősség terheli. Felelős alkalmazottja testi épségéért, ami a végzendő munka természeténél fogva súlyos kockázattal jár és felelős a háztulajdonosokkal szemben is, mert a kifogás alá eshető munka azok vagyonát veszélyezteti.

Az ügyben illetékes timişorai munkabíró 30-1935 számú munkabírói törvény 51-ik és 79-ik szakaszai alapján a kereset elutasította. Indok, hogy a kéménysprósegéd nem alkalmazkodott az ilyen vállalatoknál előírt rendhez és a magatartásával a vállalatot anyagi és erkölcsi kár veszélyének tette ki. A keresetet benyújtó kéménysprósegéd azáltal, hogy napi munkájának elvégzése alkalmával ittas állapotban volt, a munkabírói törvény 79-ik szakasza szerinti súlyos hibát követte el, amivel mindenképpen rászolgált az azonnali elbocsátásra.

Az alkalmazott csak abba a munkakörbe tartozó munkát elvégzésére kötelezhető, amely munkakörbe munkaadója alkalmazta.

Ha a munkaadó más munkakörbe tartozó munkát elvégzését követeli alkalmazottjától, az jogosan tagadja meg a munkát elvégzését és ezért parancs nem teljesítése címén nem bocsátható el.

A timişorai munkabíró 312-1935 szám alatt hozott elvi döntvénye.

Az alábbi jogesetben szereplő alkalmazott egyik banati mozgófényképezőháznál mint jegyellenőrző volt alkalmazásban. Egy alkalommal előadás közben az egyik viasz a mozgófényképezőháza mellett folyosón meggyújt, mire a munkaadó utasította a jegyellenőrzőt alkalmazottat, hogy igazítsa azt meg. Az alkalmazott a parancs teljesítését megtagadta, mire a munkaadó azonnali hatállyal elbocsátotta.

Az alkalmazott rendes felmondási időre járó járandóságainak megfizetése iránt keresetet nyújtott be a munkaadó ellen, aki a kereset elutasítását kérte. Indoka az, hogy az alkalmazott az általa kiadott parancsot nem teljesítette, a munka végzését minden ok nélkül megtagadta és így rászolgált az azonnali elbocsátásra.

A bíróság nem adott helyt a munkaadó érvelésének, hanem a felperes alkalmazott által bejelentett igényt fogadta el és kötelezte a munkaadót a kereseti tőke és a kamatok, valamint a perköltségek megtérítésére.

A bíróság álláspontja szerint az alkalmazott csak olyan természetű munkát köteles teljesíteni, ami munkakörébe tartozik. Mivel felperesnek a jegyek kiadása, ellenőrzése és az ezzel kapcsolatos teendők képezték munkakörét, amikor munkaadója olyan munkatelteljesítést követelt tőle, amely semmi esetre sem tartozott az alkalmazott munkakörébe, az jogosult volt annak teljesítését megtagadni. Joga volt ehhez annál is inkább, mert az elromlott vízvezeték csapjának elzárása, kijavítása szakmunkások munkakörébe tartozik és a felperes nem szakmunkási, hanem tisztviselői munka végzésére volt alkalmazásban.

Mit ír elő az új házak gáz és bombamentes pincéinek kötelező építéséről szóló belügyminiszteri rendelet

Ismeretes, hogy a belügyminisztérium még január 22-i kelettel úgy rendelkezett, hogy főleg annak az országrésnek városai részéről megnyilvánult közbenjárás hatása alatt, bizonyos engedmények adhatók az új házak építésénél tekintetben, hogy légi támadás esetén védekezésül szolgáló gáz- és bombamentes pincéket építsenek. Ez a belügyi rendelet, amelyet egyébként Jucă alminisiter és Gome Pavel vezérigazgató írtak alá, nemrég érkezett meg a prefectura közbejöttével az arad-várossal közgazgatáshoz, ahol a mérnöki ügyosztály befejezte a terjedelmes miniszteri segélyrendelet tanulmányozását, sőt több másolatot is kibocsátottak, hogy az egyes építési irodák megfelelő tájékoztatást nyerjenek. Az ügyosztálynál, ahol Bell Pavel dr. mérnöknek osztották ki az ügy tanulmányozását, a szakköröket közlelő érintő rendeletről a következő általános jellegű felvilágosítást kaptuk:

„A hetven négyzetméternél kisebb területet elfoglaló épületek egy emelet magasságig mentesek a vasbetonfödél (plafon) és a bombapince építésének kötelezettsége alól. Hetvennél ötázás négyzetméterig és egy emelet magasságig csak a padlástfödém készítenő vasbetonból, a többi készíthet fából és bombafedezék nem szükséges. Ugyanígy nagy-

ságu, de két- és több-emeletes háznál minden földem vasbetonból készítenő, bombapince itt sem kötelező. Ötszázöt ezer négyzetméterig terjedő épületeknél az összes földem vasbetonból készítenő és építendő akár a pincében, akár az udvaron egy védőhelyiség, amelynek főrőképesége a házból lakók számára képest személyenként 0.7 négyzetméter. Ha a terület nagyobb ezer négyzetméternél, az összes földem vasbetonból készítenő és bombapincét is kell építeni. Azoknál az épületeknél, amelyek vegyes anyagból készülnek (fa, kő, tégl, fáz), villafrontjuk van és alapterületük nem több 250 négyzetméternél, nem kötelező a vasbetonfödém sem a védőpince. Ezeknek azonban legalább nyolc méterre kell lenniük a szomszédos épülettől. Ha két- és több-emeletes épületeknél nagyobb a területük, úgy a rendes épületekkel egyenlő elbírálás alá esnek. A közbületek, tekintet nélkül méretükre, vasbetonfödémrel és pincével látnak el. A rendelet végül felhatalmasa a város vezetőségét, hogy a legfelsőbb bizottság jóváhagyásával a fontos utcákon és piacokon már meglévő házak tulajdonosait is kötelezze arra, hogy épületeikben a közönség részére alkalmas bombapincéket építsenek.”

Mit kell tudni a cégtáblák és reklámok repülőbélyegkötelezettségéről

Több ízben jelentettük, hogy a repülőbélyeg-alkalmazásáról kiadott rendelkezés a nyomtatványokra és reklámokra is kötelezővé teszi a repülőbélyegek használatát. Miután a közönség nem tudja teljes részletességgel, hogy miképpen kell alkalmazni ezeket a bélyegeket, kérdést intéztünk az arad-i pénzügyigazgatóság bélyegügyosztályának főnökéhez, aki a következőket mondotta:

— Az ideérkezett miniszteri rendelet világosan előírja, hogy a cégtáblák és a reklámok egyaránt repülőbélyegilleték alá esnek. Minden félreértés elkerülése végett közlöm, hogy azok a reklámok, amelyek valamely üzlethelyiségben nyertek elhelyezést, repülőbélyeg illeték alá esnek, még abban az esetben is, hogyha idegen cégek reklámjai. Ezeknek bélyegilletéke egy négyzetméterig 1 leu, 5 négyzetméterig 5 leu, 10 négyzetméterig 10 leu, 10 négyzetméternél felett pedig 20 leu. Ez az összeg vonatkozik cégtáblák után fizetendő repülő illetékekre is. Természetesen, hogy a számítás úgy történik, hogy minden egyes reklám- és cégtábla területét külön kiszámítják és azok után rovádo le az illeték. Mármost, hogy megkönnyítsük az érdekeltek helyzetét, megengedjük, hogy egy kimutatást készítsenek, amelyen pontosan fel kell tüntetni az üzlet, vagy vállalat birtokában levő reklám és cégtáblákat és a kimutatást ívre megasztandó fel a repülőbélyeg. Ez a kimutatást meg kell őrizni és az ellenőrző közegeknek kívánatra be kell mutatni.

Figyelemztetjük a kereskedőket, vállalatokat, hogy a gyáraktól, vagy más cégektől elküldött rek-

lamokat ezentúl bélyegilleték leróvási nélkül ne fogadják el, mert ellenkező esetben nekik kell fizetni a repülőilletéket. A törvény kimondja, hogy az illeték a repülőilleték megfizetéséért, akinek birtokában találják a reklámtáblákat.

A röpcédulákra vonatkozó rendelkezés ahként intézkedik, hogy háromezer példányon felett a pénzügyigazgatóságnál kézpénzben rovádo le a repülőilleték, de csak abban az esetben, ha a bucureşti legfelsőbb repülőügyi szerv adja meg különleges engedélyt. Háromezer példányon alul röpcédulák illetéke a következő: Ha a röpcédula területe nem haladja meg a husz decimétert, az illeték 10 bani darabonként, ha pedig nagyvan deciméternél nem nagyobb terjedelmű, akkor 20 bani bélyeg kell felragasztani. A repülőbélyeg felragasztása a nyoma kötelezősége.

Meg kell említenem, hogy a kimutatásokon felragasztott repülőbélyegek cég- és katebélyegzővel, illetve aláírással megsemmisítendő.

A bélyegosztály nyilatkozata tiasta képet ad a cégtáblák és reklámok új illetékéről kiadott rendelkezésről, így tehát minden félreértés, vagy zavar hamarosan eloszlik, amennyiben tisztázást nyert, hogy a cégtáblák és a reklámok, valamint röpcédulák, plakátok, stb. (kivéve a tudományos előadásokról szóló hirdeményeket) repülőbélyeg illeték alá esnek. Az arad-i pénzügyigazgatóság közgein kívül különleges bucureşti-i bizottságok is szigorúan ellenőrzik a repülőbélyegek alkalmazását.

ALDOZATKÉSE ANYA.

Mazzolán kis karontúl gyerekeivel kiment a paksi hajóállomásra és megkérdezte az egyik hajózási alkalmazottat:

— Mikor érkezik a legközelebbi hajó?

— Egy-egy óra m—m—mulva, — dadogta a kérdéses.

Mazzolán megköszönte és elment, de egy perc múlva újra visszatért:

— Pardon, kérem, legyen szives megmondani, hogy mikor jön a legközelebbi hajó?

— M—már m—mondtam az e—előbb, hhh— hogy egy óra m—mulva — hangzott a felelet.

Mazzolán megint elment, de pár perc múlva ismét visszatért:

— Kérem szépen, mikor jön a legközelebbi hajó?

— H—hallatlan, m—már h—kétzer m—mondtam, hhh—hogy e—egy óra m—mulva, m—mert nem írja fö—fel, hhh—ha fö—folyton e—elf—elfelejt?

— Aber, — legyintett erre indignálódva Mazzolán — nem vagyok mesüge, hogy elfelejtsem, de a hajózási kártyám olyan jól mutat azon, hogy maga dadog,

„Ugy látszik, jó mezőgazdasági évrünk lesz!”

Manolescu Strunga volt miniszter lapja, az „Excelsior” írja:

A termésjelentések kielégítőek, ma már határozott véleményt mondhatunk: úgy látszik, jó mezőgazdasági évrünk lesz. Roman, Iaşi, Botoşani, Hotin és Soroca-megyék leszámításával, kedvezően fejlődnek a vetések. A Duna-medecében, Dobrogea-ban és a Banat-ban bő, a többi vidékeken normális termés mutatkozik. A mag éréshöz közeledik a néhány hét múlva elkezdődik az aratás két és félmillió hektáron 1200 kilogrammos átlagos terméssel így kb. 300 ezer vagon termésre lehet számítani. Ebből 200 ezer vagon kell belső fogyasztásra, a többi kivitelle marad. Jó minőségű búzánk lesz, nagy figyelmet kell tehát a kereskedelmi egyezmények kötéseire fordítani, igyekeznünk kell, ne hogy megelőzzenek bennünket. Tegyük kellő időben engedményeket a jelenlegi helyzetben nem remélhetünk jobb árakat a külföldi piacokon. Nem szabad sajnálni semmi áldozatot, ha arról van szó, hogy segítsünk mezőgazdaságunkon.

Nem valószínű,
hogy Baták fiókot állítanak fel Romániában.

A Bata cipőgyár romániai fiókja június 17-én tartotta rendes évi közgyűlését Bucurestiben. A közgyűlési meghívó napirendje semmit sem árul el azon hírek komolyságáról, amelyek szerint a csehszlovák vállalat Romániában fiókgyárat akar felállítani. Közismert tény, hogy a Bata-cég ma már csaknem kizárólag hó- és sárcipőket ad el a román piacon, amelyből az idei kontingenst már ki is kapta, sőt részben be is hozta már. A többi cikkek romániai gyártása és eladása aligha ténnyé elegendő egy fióküsem létesítését.

ÖSZINTE SAJNALAT.

Kohn megérkezik Lembergbe, bemegy egy hotel-be és megkérdi, hogy a szoba?

— Az első emeleten, — mondja a portás — negyven szoba, a második emeleten harminc, a harmadik emeleten husz.

— Kohn kiszalad az utestre, megnézi magának az épületet, aztán visszamegy és így szól:

— Sajnálom, nekem ez a hotel nagyon alacsony.

„Ismét aratás előtt állunk“ . . .

A Viitorul írja:

Ismét aratás előtt állunk, amely kedvezőnek mutatkozik a jelentékeny mennyiség kerülhet exportra. A kormány nagy gondot fordít ebben az évben is a mezőgazdaságra. A földművelésügyi miniszteriumban mozgalom indult a mezőgazdasági munka feljavítására, vetőmag kizsákmányozására, mintagazdaságok felállítására. A cél az volt, hogy a termés mennyisége és minősége tekintetében is feljavuljon. Most az értékesítés ideje következik. Előszörban a buza értékesítéséről van szó, mert ez a mezőgazdasági termelésünk alapja. A feladat annál nehezebb, mert a világpiaci ár a termés javulásával romlik. Elmúlt az ideje annak, midőn a román búzát keresték a külföldi piacon, az új helyzethez kell tehát alkalmazkodnunk. Ha a buza ára nem kielégítő, az állam kell, hogy közbelépjen, hogy megmentse a gazdákat, különben elhagynák a búzatermelést, amiből nagy kára lenne a nemzetgazdaságnak. Az értékesítés ügye tehát ismét aktuális. A múlt évi kielégítő rendszabályokhoz mérten az idén is hasonló rendelkezések következnek. A szövetkezetek szerepe is ugyiszólván tisztázva van, bizonyos, hogy az értékesítésben ez évben is tevékenykedni fognak. A kormányintézkedések előnyeit a termelők érezni fogják. A rendelkezések végrehajtása nagy gondosságot igényel, miután jelentékeny tőke felhasználásáról van szó.

UNGLAEUBIG.

— Sie haben bei Müllers gedient? Nicht möglich!

— Bitte, Sie können sich überzeugen, gnade Frau: in meinen Koffer sind Löffel mit Ihrem Monogramm.

„A román ember természeténél fogva türelmes és nyugodt“ . . .

A liberális-párt Iamandi miniszter vezetése alatt álló „Szabadelv“ nevű csoportjának lapja, a „Pareri Libere“ írja:

A román ember természeténél fogva türelmes és nyugodt. Lelke nem ismer gyűlöletet és nem nézi le az idegent. Ezért történt, hogy idők folyamán, sokféle nemzetiség jött közénk, akiket a nagy román tömeg magába olvasztott. A világháború előtt nem ismert Románia kisebbségi problémát. A háború után aztán a liberális párt kisebbségi politikáját Ion I. C. Bratianu szögezte le: megadjuk a szabadságot és egyenlőséget, amennyiben ez Valda által aláírt békeszerződésben biztosított szuverenitást nem csorbitja. A másik legnagyobb román párt: a nemzeti-parasztpárt is ezt az elvet vallotta, csak a módszerben volt eltérés közöttünk. Most megváltozott a helyzet. Külföldi mozgalmak utánzásával kisebbségellenes propaganda vette kezdetét. Felmerül a kérdés: szükség van-e Ion Bratianu, Vintila Bratianu és Duca politikai elvének megváltoztatására? Mit tegyünk azokkal a kisebbségi lakosokkal, akik 25 százalékat teszik ki a lakosságnak? Nem pusztíthatjuk ki őket. Elszigetelésük sem látszik tanácsosnak, mert ez csak hasznára lenne az irredentizmusnak. Így csak az asszimiláció, a beolvadás maradt. Nem erőszakos utakon, de úgy, amint néhány faluban a Kárpátokon túl már megkezdtek. A liberális-párt vezetői a „testvéri és harmónikus együttélés“ alkalmával erre gondoltak.

Régi céhek és új céhek

Ha a különböző kamaráknak nincsenek hagyományaik, annál több volt az ipartestületeknek. — A céh testvériség volt, amelyet a kölcsönös segítség szelleme és a közérdek elsőbbsége hatott át és ennek az egész, nagy erkölcsi tőkének utolsó őrzője, istápolója az ipartestület volt.

Természetes és jogos kívánság, hogy a hivatalos munkakamarákon kívül iparosainknak szabad érdekképviselői szerveik is legyenek

Irta: SÜLYÖK ISTVÁN dr.

Furcsa jelenségnek vagyunk szemtanúi. Az egész világ tele van korporációs elméletekkel és kísérletekkel. Portugáliában megvalósult a testületi gazdálkodás és kitűnően bevált. Ausztria ugyanezen az úton halad. Olaszországban külön korporációs minisztérium van. Németországban az élelmiszerek egész termelését egyetlen zárt rendbe szervezték. Angliában, a szabadgazdálkodás őshazájában Elliot, a fiatal földművelésügyi miniszter, a legfőbb mezőgazdasági termékek művelését és értékesítését korporációs alapokra fektette. Romániában pedig ugyanakkor egyszerűen megszüntetik és eltörlik a távoli múlt hagyományait őrző korporációt — az ipartestületeket.

A munkakamarák, mit helyükbe állítanak, nem pótolják ezt a korporációt. Általában a különböző szakmai kamarák rendszere éppen azt bénítja meg, mire az érdekképviselők elve felépült: a társadalmi szellemet. A hagyományos, a kialakult együttműködést, miből az ésszerű és célszerű önkormányzat kialakulhat. A hagyomány az emberi intézményeknél azt a szerepet játssza, mint a növények életében a gyökér: minél mélyebben ágazik el a társadalmi fejlődés multjában, annál erősebben áll helyt az intézmény.

A különböző kamaráknak nincsenek hagyományaik. Mesterséges papirosalakulatok, melyeket idegen minták után vágtak ki. Az egész működésük abban merül ki, hogy az érdekképviselők közvetlen eleveenségét körülményessé és nehézkessé tegyék. Más szóval: bürokratizálják, elhivatalosítják a közös soru emberek természetes és önkéntes kapcsolatait.

Ha a kamaráknak nincsenek hagyományaik, annál több volt az ipartestületeknek. Ezek a különböző szakmai korporációk utódai voltak a céheknek. A fejlődés során elvesztették azt az irányító helyzetet és közjogi hatalmat, mit a multban gyakoroltak. A liberális gazdasági gondolat használatával a téren is tulhajtottak a határokon, miket az általános közérdek és ésszerűség nevében tisztelniük kellett volna: egyeduralomra törtek mindenütt s nem elégedtek meg a különböző érdekek összhangjának megteremtésével. Az ipartestületek, mint a céhek ujkori utódai, háttérbe szorultak, ahogyan üldözött népek fia elvonulnak a hegyek közé. Amiképpen azonban ezek a hegyekbe szorult törzsek megőrzik az ősi nyelvet, a népi hagyományokat és szokásokat, melyek egyszer a nemzeti újjászülés forrásává lesznek, azonmód őrizték az ipartestületek a céhek kézműves büszkeségét, rátartó munkaszeretét és tiszta testvériségét. Őrizték ösztönösen, a hagyományokhoz ragaszkodó önfentartás biztonságával és abban a reményben, hogy felvirrad még valamikor a tiszta iparnak és a nemes kézműves szellemnek.

A virradatnak ezt a korszakát, melynek derengésében élünk, azaz a közönséget a törvényhozás, hogy megszünteti az ipartestületeket, feldúlja ezeket a természetes, hagyományos korporációs alapokat, melyekre fel lehetne építeni az új, egészséges, önkormányzattal szabályozható és nemesíthető termelési tágas és egészséges csarnokait.

Csaknem minden ipartestületnek jelentős vagyona volt. Háza, ingóságai, melyek most egyszerűen átszállanak a munkakamarák tulajdonába. Pedig milyen nagy és lényeges a különbség a szakmai kamarák és az iparos korporációk vagyona között. Nem tudunk sehol semmiféle kamaráról, mely vagyont, házat, berendezkedést másképpen szerzett volna, mint a tagokra kirott, adók módjára könyörte lenül behajtott díjakból és járulékokból. Ezzel szemben az ipartestületek vagyona kivétel nélkül minden esetben a legtisztább közvagyon: a testületi tagok adományából. Önkéntes jegyzéseiből s munkájából építettek székházat, rendeztek be tálarszobát, teremtettek meg egyéb intézményeket.

Ez a szíves áldozatkészség: a céhektől kapott örökség, mit az ipartestület hűségesen őrzött. A céh keresztény testvériség volt, melyet a kölcsönös segítség szelleme és a közérdek elsőbbsége hatott át.

„A termelésben és csereben a közösség iránti méltányosság, a termelők és fogyasztók iránti igazság gondolata uralkodott a céh munkája felett“ — írja Kropotkin.

„... mindenkinek öröme teljék munkájában — mondja Kuttenberg város céhszabálya — senki se szerezhesse meg semmíttevással azt, amit mások szorgalommal és munkával teremtettek, mert a törvénynek a szorgalmat és a munkát kell védelmeznie . . .“

„Az őriási haladás, melyet minden művészet és ipar a középkori céhszabályok alatt tett, legjobb bizonyítéka annak, hogy ez a rendszer nem akadályozta az egyéni kezdeményezéseket — olvassuk ugyanakkor az anarchoista Kropotkin könyvében. Tőle tudjuk azt is, hogy ebben a keresztény középkorban jobban megfizették a munkást, mint akár ma Angliában. Amiensben a kőműves, ács, vagy kovács négy szolt kapott egy napra, ami megfelelt 48 font kenyérnek vagy egy kis ökör nyolcadrésének. Szászországban — mint Folka mondja — az építőmunkás bére akkora volt, hogy hatnapi bérén három juhót és egy pár lábbelit vehetett. És így tovább: a kulturális adatok eszre bizonyítják, hogy a céhszabályok egyensúlyt tartott a termelés és a fogyasztás között, ebből a rendből pedig jólét és béke áradt mindenkire.

Ennek az egész erkölcsi tőkének utolsó őrzője volt az ipartestület, melyből soha sem halt ki a remény, hogy a régi emlékek feltámadnak még egyszer.

Az ipartestületek eltörlése sem jelenti azt, hogy ez a reménység most végképpen meghalt. A hajdani kézműves hagyományok nem a céhládákban éltek s nem a székházak falai őrizték, hanem az emberek, az iparos-férfiak, kikre a nemzedékek hosszú során keresztül érkezett el ez a szellem, ezek a nemes tradíciók.

A korporációk megszüntetével az iparosok szükségét érzi annak, hogy a hivatalos munkakamarákon kívül szabad érdekképviselői szerveik is legyenek. Természetes és jogos kívánság.

Olvassuk és halljuk, hogy ezt a szervezkedést szakmai szindikátusok formájában akarják megteremteni: nemzetiségre, nyelvre való tekintet nélkül egyenesen és közösen. Háromnyelvű lapnak szükségéről olvasunk, szép szavakat az összefogásról és testvérségről. A kezdeményezés ebben az irányban éppen magyar részről indult meg.

Szép gondolat. Csupán az a feltétele, hogy ez a „minden nélkül“ való hajlandóság mindenkiben meglegyen egyformán. A román, a szász, a sváb és a zsidó iparosoknak valamilyen formában mindenütt megvannak a maguk zárt nemzeti alakulatai. Ilyesmire a magyar iparosoknak is szükségük van, mielőtt a közös érdekképviselői mozgalom vonalába állnak.

Nemcsak az egyenlőség és ésszerűség jegyében van erre szükség. Azok a halhatatlan hagyományok, melyekről szólottunk, ugyanezt sürgetik. A céh mindig közös multu, közös nyelvű, világnézeti emberek közössége volt. Másféle céhekről nem is tud a történelem: épen ebből a mély erkölcsi és szellemi közösségből fakadtak a céh örök, utólrérhetetlen erői.

A magyar iparosok boldogulásának ez a biztos bástyája és a mi meggyőződésünk szerint ennek a bástyának alapja nem az általános, tisztán szakmai érdekképviselői vonalon van, hol a különböző nemzetiségű iparosok egymás mellé sorakoznak, hanem a magyar iparosok történelmi hagyományain, azon az erkölcsi és szellemi közösségen, melyből ezek a hagyományok fakadnak.

Ha sikerül az ardeal-i magyar iparosban életre kelteni a középkori keresztény kézműves testvérség szellemét, mely a céhek fényét és erejét adta, úgy olyan szilárd és biztos alapra tettünk aszt, melyre az önszerveződés eme legmodernebb és leghatásosabb intézményeit könnyűszerrel fel lehet építeni.

Az új céhládák kulcsa az ardeal-i magyar iparos szívében rejtőzködik.

A zárórak megállapításán kívül a kormánynak nincs joga a vállalatok munkaidejébe avatkozni

A Hermes Stănoiu és a Banca Română de Comerţ osztályosajáték eladási irodák ellen a munkaszüneti törvény 22 szakasza alapján bírságjegyzőkönyveket vettek fel az illetékes hatóságok, mivel ezek az irodák megezték a munkaidői minisztériumnak múlt évben 92.994 szám alatt kiadott azon rendeletét, melyben az eladási irodáknak előírja, hogy szerdán és szombaton délután zárva tartanak és csökkentett számú alkalmazottal dolgoznak. A sorsjegyeladási irodák megfélembzték a bírságkiváltást a bucaresti munkakamarához. A felvezetésben egy részből arra hivatkoztak, hogy a vasárnapi munkaszüneti törvény csak a kereskedelmi vállalatokra vonatkozik, már pedig az osztályosajáték végrehajtási utasításának 37. paragrafusa értelmében ezek az eladási irodák nem kereskedők, hanem szolgáltatást teljesítő vállalkozók és így rájuk a törvény nem vonatkozik. Másodsorban ezzel védekeztek, hogy a munkaszüneti törvény csak arra ad jogot a minisztériumnak, hogy a kereskedelmi vállalatok nyitási és záróját megállapítsa, ellenben nincs joga a minisztériumnak azt megállapítani, hogy bizonyos vállalatok a hét valamelyik napján nyitva tartanak, vagy csökkentett számú személyzettel dolgoznak, amint ezt a felfogást a semmitőszék teljes tanácsában nemrégiben ki is mondotta. A munkakamara a bírságolást megsemmisítette.

406.000 LEI A PROCHASZKA R. T. TAVALYI TISZTA NYERÉSEGE

A Prochaszka Malomipar R. T. most tette közzé 1935. évi mérlegét. Alapítke 35 millió. — adóssok számlája 56,5 millió, — hitelezők 73,9 millió leiel szerepelnek a mérlegben. A december 31-iki lisztkészletek 20 millió leiel szerepelnek; — az elmúlt évre 406.957 lei tiszta nyereséget mutattak ki.

PRAKTIKUS EMBER.

— Az idén nem is vett magának szabadságot?
— Dehogynem! A feleségem két hónapot töltött a tengerparton.

„Kellő elosztás mellett demokratizálni kell az állami bevételeket“...

Az Adeverul írja:

A Kárpátokon túlról új jelszavakat hallunk. Gazdasági és politikai elnyomás miatt panaszkodnak. Azt mondják, félretolták igazi képviselőiket s csak az futhat be fényes politikai pályát, aki Maniut szidja. Az országrész nem engedi meg, hogy megfélemlítsék. A polgári nevelés magas színvonalán állt a számos példa akad az áldozathozatalban. Nem lehet ezt az erkölcsi erőt máriól-holnapra megszüntetni. Maniu felelősségérzete parancsolja, hogy a Bucureşti-i centralizáció ellen felvegye a harcot, ugyanakkor azonban az állami egységet is szolgálja. Vizsgáljunk meg néhány panaszt. A munkásbiztosító számára 300 milliót fizettek be a múlt évben, amiből 180 millió került vissza, a többi Bucureştben maradt. Tizen-négy kórházi főorvost neveztek ki az elmúlt napokban, egy sem volt ebbe az országrészbe való. A kisajátítás alkalmával szétosztott 36 ezer kisbirtokból csupán 6200 kisbirtokot kaptak meg az őslakók, a többi más országrészből hozott telepeseknek adták. A közigazgatásból 1700 Arad-i, Fágărăşi-i és Lugoj-i oklevéllel bíró jegyzőt elbocsátottak. Amíg Bucureştben palotákat építenek, addig Munteanu jelentése szerint csak négy zsindeyes ház épült egy faluban. Demokratizálni kell az állami bevételt kellő elosztással. A panaszok életkérdést jelentenek és alapját képezik az új reformoknak.

— A márka a szabadforgalomban. A Banca Nationala az exportörök márka-követeléseiket a jövőben a következőképen fogja likvidálni: petróleum-kivétel után a márka-követelések 56 százalékát bocsátja forgalomba, 44 százalékot visszatart. Más áruknál 70 százalékot ad szabad forgalomba, 30 százalékot tart vissza. A visszatartott márka az állami vásárlások és az államhitelek fedezésére szolgál. Tegnap a Jegybark 36,40 leiel vette át az exportörök márkáit.

Tanonctanfolyamot létesít a cluj-i Zsidó Árvagondozó

Gondoskodni akarnak azoknak a zsidó tanoncoknak kiképzéséről is, akik a segédvizsgán elbuknak. — Csak az ipar és kereskedelem maradt a zsidó ifjúság számára.

Társadalmi uton gyűjtik össze a szükséges tőkét

As új ipartörvény szövegének nyilvánosságra jutása általános megdöbbenést keltett a kisebbségi iparosok és kereskedők körében. Mint ismeretes, az új ipartörvény legyőzhetetlen akadályokat állít fel, amikor magasfoku szellemi és gyakorlati felkészültséget követel meg mindazoktól, akik a jövőben mesterek, vagy csak segédek is akarnak lenni. És áll ez különösen a kisebbségi iparosokra és iparos vagy kereskedő-jelöltekre, akiknek nagyrésze még a román nyelvet sem bírja tökéletesen.

A kisebbségi iparosok a törvény megjelenése óta olyan megoldáson fáradoztak, hogy elhárítsák a veszélyt az új munkaadók érvényesülésének útjából.

A cluj-i zsidó Árvagondozó vezetősége a zsidó iparos és kereskedő-tanoncok számára előképző tanfolyam felállítását határozta el. Ezt a kérdést aztán alaposan megvitatták a most vasárnapra összehívott értekezleten.

Kertész Jenő dr. az Árvagondozó elnöke nyitotta meg az értekezletet. Rámutatott arra, hogy a román társadalomnak nincs még meg a megfelelő rétegzése, az ipartörvénynek tehát az a célja, hogy erős román középosztályt teremtsen. Kertész dr. ezután azt fejtegette, hogy a zsidó kisebbség nem tud elhelyezkedni sem a közpályákon, sem a mezőgazdaságban, így tehát nem marad számára más érvényesülési terület, mint az ipar és kereskedelem. Ezt az egyetlen

lehetőséget akarja most elérhetetlenné tenni számára az új ipartörvény néhány rendelkezése.

— Mit tehetünk tehát, — mondta Kertész, — a törvény okozta nehézségek áthidalására? Hozni kell segítettünk fiainkat, legalább részben a hatalmas tananyag elsajátításához. Tanfolyamokat kell létesítenünk azoknak az ifjaknak, akik a tanonciskolában az iskolai év végén elbuktak és állandó szaktanfolyamot azoknak, akik a gyakorlati pályákra csak most indulnak.

Löbl József a zsidó tanoncotthon igazgatója emondotta, hogy a vezetőség a tanfolyamokat hogyan akarja megvalósítani.

— Vannak pedagógusaink — mondotta — akik hetenként 5 órát adnának a tanoncoknak az összes tantárgyakból. Ezzel két célt is szolgálunk, mert kényeret adunk állás nélküli tanárainknak és díjmentes előképzést azoknak az árva és szegénysorsu tanoncoknak, akik a négy elemijükkel nem tudnak megbirkózni a liceumokéval egyenlő tananyaggal.

Klein Miksa dr. ezután az új ipartörvény néhány, a kisebbségekre nézve sérelmes rendelkezését ismertette s végül azzal a kéréssel fordult az egybegyűtekhez és az egész zsidó társadalomhoz, hogy az új intézményt pénzbeli adományokkal támogassák. A hallgatóság sorából többen hozzászóltak a tárgyhöz, majd Schwartz Miksa vezetőségi tag felolvasta a tanfolyamok felállításáról szóló határozati javaslatot, amit az egybegyűlték egyhangulag elfogadtak.

Hibák sorozata

az adóbonok körén.

A Prezentul írja:

1933-ban a kormány nem tudott eleget tenni a magánosokkal szemben fennálló kötelezettségeinek s adóbonokat bocsátott ki, mely kényelmes mód volt a követelések apasztására. Ezeket a bonokat aztán adótartozások fizetésére lehetett fordítani. Lényegében tehát beszámításról volt szó, ami mindkét fél érdekét szolgálta. Megtörtént azonban, hogy az állam hitelezői nem voltak egyben adóssok s előfordult az is, hogy a két összeg között is különbségek voltak. Miután általában az állami tartozások voltak túlsúlyban, 55 százalékkal esett az adóbonok értéke. Abban reménykedtünk, hogy 1936. január 1-én a bonokat az állam névértékben kamataival beváltja. Közben azonban az állam belső kölcsönhöz folyamodott s megengedte, hogy a jegyzés körül használhassák fel a bonokat. Ezideig hat milliárd lei belső kölcsönkötvényt bocsátottak ki s még kétféle milliárd kobocsátására lehet számítani. A belső kölcsönkötvények ára 100 leienként 27 leire esett. Eddig rendben volna a dolog, az állam ugyanis ki kell meneküljön minden bajból. A hibát akkor követték el, mikor az adóbonokat egy sorsra ítélték a belső kölcsönpapirokkal, azzal ellentétben, ami a bonok hátlapjára van nyomtatva. Az adóbonok ára így 45 leiről a kötvények 27 leies árfolyamára zuhant. Egyoldalulag sértették meg a szerződést, mely az állam és hitelezői közötti viszonyt szabályozta. A kormány nem tett eleget kötelezettségének.

SZAKSZERU KÉRDÉS.

— Az ut, amerre mentünk, néha negyvenfokos emelkedést mutatott.

— Arnyékban?

Az arad-i asztalosok és a forgalmi adó.

E hó 26-án, pénteken este 9 órai kezdettel tartja vezetőségi ülését az Arad-i Asztalosmesterek Szindikátusa, — mint azt lapunk más helyén jelentettük is. A gyűlésre szívesen látja a vezetőség a tagokat is, sőt azoknak minél nagyobb számban való megjelenése a saját érdekükben kívánatos, mert a gyűlés keretében kimerítően fognak foglalkozni azokkal a mizériákkal, amelyeket a forgalmi adóról szóló törvényes intézkedések félremagyarázása folytán az illetékes arad-i hatóságok előidézték.

A cluj-i inasiskola 1083 növendéke diszes ünnepség keretében fejezte be az ideit tanévet

A cluj-i tanonciscolában is befejeződött a tanév. Az iskola vasárnap délután diszes ünnepségek keretében zárta be kapuit. Az istentisztelet celebrálása után az iskola cserkészei vonultak fel és szórakoztatták a közönséget különböző gyakorlatokkal, majd az iskola igazgatója, Iustin Iliescu intézett beszédet a tanoncokhoz. Néhány statisztikai adatot ismertetett az iskola életéből. A cluj-i tanonciscolának eszerint, az elmúlt tanévben 1083 tanulója volt, a különböző mesterségek szerint 8 osztályba beosztva, mégpedig 374 vasipari, 235 szabó és cipész, 196 építész és asztalos, különböző más mesterségeket tanuló 184 kereskedőtanonc 94. Nemzetiségük szerint 280 román, 639 magyar, 145 zsidó, 18 német és egy örmény.

Iliescu igazgató ismertette ezután, hogy az iskola tanulói, kevés kivétellel, mind jó előmenetelt tanúsítanak, sőt a most felszabadult, vagyis a tanonciscola három osztályát elvégzett 42 tanonc közül 37 sikeresen tette le a vizsgát, Bubulac bucureşti vezérigazgató előtt. Megköszönte a város vezetőinek, főleg dr. Draganu polgármesternek, hogy 1 millió 200 ezer lei szubvenciával járultak hozzá az iskola fenntartásához.

Az iskola növendékei ezután szép programmal szórakoztatták a jelenlevőket. A program után Petre Bucoveanu, a munkakamara elnöke jutalmul a postakártyapénztárhoz szóló 500 leies betétkönyveket nyújtott át a legkitünőbb tanulóknak, de a pénz csak felszabadulásuk után vehetik át.

Bucoveanu bejelentette azután egy munkásüldő létesítését Hídegazamoson még e nyár folyamán, ahol a helyi tanonciscola növendékeit ingyenesen fogják ellátni. Ezután még 800 jutalomkönyvet osztottak szét 180 tanonc között. Octavian Buzea beszéde zárta be az ünnepséget, aki köszönetet mondott ugy a tanároknak, mint a tanoncoknak a lelkiismeretesen elvégzett munkáért.

NAMEN.

— Müller hat sich in Amerika einen Namen gemacht?

— Ja, er heisst jetzt Müller!

A BUZABRTEKESITESNEK KÉT OLDALA VAN...

As Ordinez írja: A buzabrtékesítésnek két oldala van: 1. A tavalyi buza, 2. az idei buza értékesítésének kérdése. A mezőgazda szindikátusok központja a múlt évi buza azonnali exportálását kívánja. E célból több rendszabályra van szükség, melyek közül néhányat a kormány is magáévá tett: 1. Kétezer leiről tízezer leire kell vagononként emelni a kiviteli jutalmat. 2. A kivitelből előálló idegen valutát 88 százalékos valutafelárral váltás be a Banca Nationala. Az új buza kivitelét a szövetség véleménye szerint szintén tízezer leies kiviteli jutalommal kell támogatni. Nem szabad a minőségre vonatkozóan semmiféle hivatalos rendelkezést fogadtatni, míg nem ismerjük az új buza átlagos minőségét. Addig csupán annyit kell tenni, hogy el kell távolítani a rossz minőségű buza kivitelét. Adjának hírt a malmok által felhalmozott buzára, drákói aszinnal ellenőrizték a július, augusztus és szeptember havi normális úszmre kötelezzék őket, megtiltva, hogy a buzalisztbe árpát vagy kukoricát keverjenek. A mezőgazdák kérelmét magunk részéről is támogatjuk.

✱

ARISZTIDNEK PECHJE VOLT.

Arisztid elhatározta, hogy az idén olcsón fog venni a kocsit. Kibérelt hát a MÁV-tól egy kimustrált vasúti kocsit, felhívta a hegyek közt és berendezkedett. Egyik napon meglátogatta és legjobb barátja, Feri gróf. Eppen szüke az eső. Arisztid azonban látja a kocsit lépcsőjén és csuromviszesen cigarettázik.

Elment a jó dolog? — kérli Tassiló — Miért cigarettázol az esőn?

— Aszt, kériek, mert ilyen pechem is csak nem van. Véletlenül egy „Nem dohányzó” kocsit béreltem.

— Rendben van, de akkor másként is meg lehet ülni az ügyet. Menj be a kocsiba, dugd ki a fejed az ablakon és fújd a füstöt ki felé.

— Ezt is megpróbáltam már, kériek alászan, de éven irva az ablakra, hogy „Kihajolni veszélyes.” És Arisztid tovább folytatja a panaszkodást.

— Hidd el, kériek, hogy unom az egészet. Az emleki semmi kényelme sincs. Most is huzs embert kellett fölrendelnem, akik a kocsit ide-oda huzigálják.

— Minek kell a kocsit huzigálni?

— Mit csináljak, ha van egy helyiség, amit csak most készen szabad használni?

✱

A JELENLEGI HELYZET PARAZITÁVA TESZI AZ EGYÉBKÉNT HASZNOS IPART...

A Presentul írja: A világválság a tultermelés fogalmát vetette fel. Az ipari termelőképeség fel van irak igénybe véve a válság óta. Romániában a nagyipari üzemek képeségüknek csak 30—60 százaléka dolgozik. Így van ez a cement, cukor, papír, fegy, növényolaj, fűrés, malom, bor és textiliparban. Az üzemképeség jelentékeny részének leállítására kartelekhez vezet. Mídon a fogyasztás az indokolt árat nem biztosítja, összefogásra van szükség az árszínvonal fenntartására. Ez a helyzet parazitává teszi az egyébként hasznos ipart. Nem oldhatjuk meg német, vagy amerikai mintára a problémát, mert huszszor van nagy a fogyasztás azokban az országokban. Állunk egyrészt a termelési költségek ellenőrzésére, másrészt a fogyasztási képeség emelésére van szükség. A kartelek megszüntetését is igénybe kell venni ugyanakkor. Nem lehet új üzemek nyitását akadályozni, mídon milliószámra laknak munkahelyekben olyanok, akik a cukrot és ujságot nem használják.

✱

KORREKT URIEMBER.

Arisztid nagy tengeri úton volt. Egy nap a hajó fedélzetéről a vízbe pottyant. Abban a pillanatban egy hatalmas ópa startolt rá. Ha idejében be nem lökődik a mentőövet, Arisztid a ópa gyomrában feleget volna be életét.

Hetekkel később elmondja rendkívüli élményét Tassiló grófnak.

— Es nem tudtál volna semmiképp se védekezni.

— Kéri Tassiló gróf,

— Semmiképp sem.

— Nem volt nálad kés?

— Ugyan, — mondja felháborodva Arisztid, — nem volt kés!

Egy cernaut-i vállalkozó szellemes védekezése a jogtalanul követelt forgalmi adó ellen

Nem várta meg, hogy büntető-jegyzőkönyvet vegyenek fel, hanem azonnal kifizette a követelt forgalmi adót, de annak kifizetése után az adótörvényre hivatkozva kontestációval támadta meg a végrehajtást.

Az illetékes bíróságok minden vonalon a vállalkozónak adtak igazat

A cernauti tábla egyik legutóbbi ülésén rendkívül érdekes elvi jelentőségű határozatot hozott, amely bizonyára mintául fog szolgálni mindazok számára, akik jogtalanul követelt forgalmi adók behajtása ellen védekezni kívánnak.

Tudvalevő ugyanis, hogy egyes tulbuszó pénzügyi közegek olyanoktól is követelnek forgalmi adót, akik a forgalmi adótörvény 12-ik szakasza szerint est nem volnának kötelesek fizetni. Ilyenek azok, akik hét munkánál kevesebbet dolgoztatnak üzemiükben, vagy öt lóerőnél kevesebb motorikus erőt használnak. Egyes zavaros pénzügyminiszteri rendeletek arra törekedtek, hogy a törvényes kedvezményt minél szűkebb területre szorítsák és igen sok kellemtelenséget okoztak már kereskedőknek és akik a törvény értelmében akkor is mentesek a forgalmi adó alól, ha évi egyenes adó-alapjuk 150 ezer leinél kisebb.

Az esetek tulnyomó részében nem lehetett másként jogorvoslatot találni, csak úgy, hogy az iparosnak vagy kereskedőnek el kellett tűrnie a kihágási jegyzőkönyv felvételét, a bíróság kiadását és azután megfélebbezni a jegyzőkönyvet, természetesen a jogtalanul követelt adó- és bírság letétbe helyezése után.

Egy cernauti vállalkozó azonban igen szellemesen oldotta meg a problémát. Amikor megjelent nála a végrehajtó, kifizette a jogtalanul követelt forgalmi adót, melytől jegyzőkönyvet vettek volna fel nála. Ugyanakkor azonban az adótörvény 12-ik szakasza szerint kontestációval támadta meg magát a végrehajtást, amelynek szabálytalanságát azal bizonyította be, hogy igazolta mindazokat a törvényes előfeltételeket, amelyek az adómentességé alapszik. A kontestáció hivatkozott az adóbehajtási törvény 50-ik szakaszára is, amely szerint a kontestációnak felfüggesztő hatálya van a végrehajtásra, ha a követelt összeget a végrehajtást szanvedő letétbe helyezi. Így tehát a vállalkozó csak a követelt összeget helyeste bíról letétbe, a bírságot azonban nem, mert azt ki sem szabták ellené.

A cernauti törvényszék teljes egészében helyt adott a kontestációnak, a szabálytalan végrehajtást megsemmisítette, mert belgazoknak látta a panaszos fél adómentességét.

A kincstár ezt az ítéletet recurrál támadta meg. Arra hivatkozott, hogy a törvényszék tévesen alkalmazta az adótörvény 127-ik szakaszát és az adóvégrehajtási törvény 50-ik szakaszát, mert a védekezési mód nem a kontestáció lett volna, hanem a jegyzőkönyv ellen benyújtandó felebbezés. A végrehajtás szabályos volt még akkor is, ha a törvényes alapja meglelt az adómentességnek. A végrehajtást szanvedő fél minden fentartás nélkül fizetett a végrehajtás fogantatásának befejezése előtt. Ez az eljárása a közönséges jog elvei szerint bírálható el és mütán fentartás nélkül fizetett, már nem követelheti vissza az összeget.

A cernauti tábla azonban nem hagyta helyben a kincstár álláspontját, elutasította a recurrát. Mindekelőtt kimondotta, hogy kincstári ügyekben a közönséges jog az, amelyet az egyenes adóról szóló törvény szabályoz. A semmitűszék egyesített tanácsa ugyanis ezt az elvet már régebben kimondotta elvi jelentőségű döntésében.

Az eset megvizsgálásánál megállapította a tábla, hogy a törvényszék helyesen hivatkozott az adótörvény 127-ik szakaszára. Nem követett el törvényértést és az adós jogosan használta jogorvoslatul a kontestációt.

Ez a döntés rendkívül fontos és új jogi lehetőséget nyújt arra, hogy elbírálható legyen a forgalmi adókötelezettség vagy mentesség. Eddig ugyanis mint emikettük, nem volt más mód a jogtalanul követelt adóval szemben való védekezésre, mint a kihágási jegyzőkönyv ellen beadott felebbezés. Kénytelen volt tehát megbírságotltni magát az, aki a jogtalan követelés ellen védekezni akart.

A konkrét esetben ez, annál is inkább lehetetlen volt, mert nem is vettek fel kihágási jegyzőkönyvet és más mód nem is állott arra, hogy a jogtalan követelés ellen védekezzék az illető, mint a végrehajtásnak kontestációval való megtámadása.

2.25 leiben maximálták a borszess és ecet gyártásához használt bor árát.

Bucurestiből jelentik: A borszess és ecet gyártásához használt bor árát a minisztertanács 2.25 leiben állapította meg. A gyárak havonta kötelesek úgy a szeszjövédéknél, mint a földművelésügyi miniszteriumnál bejelenteni, hogy kől mennyi és milyen erősségű bort vásároltak és mennyit fizettek érte. A megállapított ár október elsejéig érvényes.

A bortermelés további pártfogása érdekében egyébként a földművelésügyi miniszterium eljárt a pénzügyminiszteriumnál a borra és borpálinkákra vonatkozó adók és illetékek csökkentése érdekében. Ezt a kívánását a földművelésügyi miniszterium azal indokolja, hogy a bornak, valamint a törkölyből, seprőből és szőlőből főzött pálinkáknak ma olyan alacsony az ára, hogy a termelő inkább piacra sem viszi, mert közben a termeléshez szükséges anyagok és a munka is megdrágult. A miniszterium állítása szerint naponta kapja a panaszokat az országon minden részéről, amelyekben a gazdák sürgetik a kincstári illetékek leállítását, mert sok esetben a szőbanforgó italokért elérhető ár 40 százalékát is kiteszik. Ezeket az illetékeket olyan időben állapították meg, amikor a bornak és gyümölcsipárlatoknak tízszeresen nagyobb volt az értéke, mint ma.

✱

CSAK DIVATOSAN.

— Mabel, legyen a feleségem!

— De Georges, hiszen azt sem tudom, hogyan bridgel, hogy tud tenniszezni és milyen autót vezetél!

— Iparvállalat alakult Bucuresti-ben gázálarok készítésére. Bucuresti-ből jelentik: A fővárosban napokban iparvállalat alakult, amely gázálarok készítésével foglalkozik. Az új vállalat neve „Antigaz,” vezérigazgatója Bujol, a repülő-vasművek volt vezérigazgatója.

Hajmosó
„hajszáritó”
készülékek és más
fodrászati cikkek
elezón, szakszerdén

Kőszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengi-ház.

Gabrielle Chanel, a világhírű párisi divatdiktátor sztrájkoló alkalmazottjainak ajándékozta szalonját

A divatvilág és általában a hölgyek számára nagy szenzációt jelent a meglepő párisi lapjelentés, hogy Gabrielle Chanel, a nagy ruhatervező és parfömcég tulajdonosa, aki mint varrónő kezdte pályáját, értesítette alkalmazottait, hogy

nem nyitja meg többé a sztrájk miatt bezárt szalonját, hanem azt teljes felszerelésével és követeléseivel együtt alkalmazottainak ajándékozta.

Ő maga pedig átmeneti időre hajlandó fizetés nélkül mint tervező dolgozni az új cégnél.

A nagy sztrájkhullám végigsöpört a híres párisi divatszalonok felett is. A menekének és a varrónők komoly bérkövetelésekkel álltak elő, sőt még a munka-beosztás kérdésében is döntő szót követeltek maguknak. A nyári szezon küszöbén a híres ruhatervezők kénytelen-kelletlen beletörődtek a követelések teljesítésébe, egyedül Gabrielle Chanel szállt szembe a követelésekkel.

300 főnyi személyzet dolgozik a Chanel-szalónban Párisban, de nem sikerült rákényszeríteniök Gabrielle Chanelt arra, hogy változtasson a munkarenden. Kijelentette, hogy nem zárkózik el a munkabérek emelése elől, arról azonban

tudni sem akar, hogy a jövőben ne darabszáma vagy fizess alkalmazottait,

hanem órabért adjon nekik. Harciasan jelentette ki, hogy őt ne tanítsa ki senki a mesterségére, mert ő már levezgázott a világ szépasszonyai előtt arról, hogy

tudja, hogyan kell vezetni egy nagy női ruhaszalont.

A szakaszvezet kész a divatszalonát átvenni, de meg akarja vizsgálni a vállalat pénzügyi helyzetét. Azt írják a lapok, hogy

a példa előreláthatólag követőkre fog találni, mert a sztrájk több nagy szalont és áruházat megintgatott.

KÜLÖNÖS CSODAGYEREK.

Bummersliék hangversenyen vannak, melyen egy csodagyerek is fellép. Mikor a csodagyermek befejezi a produkcióját, az asszony odafordul férjéhez:

— Mondd, kérlek, tulajdonképpen miért hívják azt csodagyermeknek?

— Azért, — feleli Bummersli, — mert állítólag még csak tízéves és máris borotválkozik.

Ampère — személyesen

Az emberiség egyik legnagyobb gondolkodójának és misztifikátorának különös élete.

Irtá: SUPKA GEZA.

Most száz éve, hogy meghalt André Marie Ampère, a világ egyik legnagyobb lángese, akinek nevét néhány évtized óta olyan mennyiségű elektromosáram megnevezésére használják, amellyel egy másodperc alatt 0.0000933 g vizet bonthatunk fel, vagy 0.0011183 g ezüstöt, esetleg — ha smucigok vagyunk — 0.000828 g reszt választhatunk ki, avagy 0.1740 köbcéntiméter 0-fokú és 76 cm nyomású durranógázát fejleszthetünk...

OSTOBA GYEREKBŐL VILAGZSENI

Igy csontosodott el elektrosztatikai mérőegységgé valakinek a neve, aki míg élt, maga volt a megtestesült dinamosz, a soha pihenni, megállni nem tudás, aki egyszerűen képtelen volt előadást tartani, ha közben nem rohanáshatott fel a alá, aki a tudománytörténet legnagyobb dilettánsa volt, miért is az emberiség egyik legnagyobb felfedező manijévé lett.

Hogy valaha is lángész lehessen belőle, azt gyerekkorában aligha sejtették volna róla, legkevésbé derék kereskedő apja, aki még csak tanított sem fogadott a gyerek mellé, de, meg nem is iskoláztatta a fiút. Egyszerűen, mert komplett hülyének vélelmezte magzatát, aki reggeltől estig egyebet sem csinált, mint folyton kavicsokat rakogatott, igaz, hogy közben számolgatott is magában s amikor ágyban fekvő beteg lett s elültették a ka-

Augusztusban országos kongresszust tart Braşov-ban a cipésszindikátus

A tervbe vett Bata-féle cipőgyár elleni küzdelem országos megszervezése a kongresszus legfontosabb munkaprogrampontja.

Országárszünk Lábbelikészítő-ipari Szindikátusának Braşovban székelő elnöksége múlt héten nagyfontosságú gyűlést tartott, melyen elhatározta, hogy a megszüntetett ipartestületek hiányának pótlására maga veszi kezébe a szakma további egységes vezetését. A szindikátus, mely már nyolc éve fennáll, eddig is egyik fő-védőszerve volt a lábbelikészítő iparnak és eredményesen vette fel a harcot hol a belföldi nagytőke, hol a külföldről beözönlött gummi-áru ellen.

Az ipartestületek feloszlátása most teljesen a szindikátus vállára rakta az összes szervezkedési terheket. Ennek megfelelően a Braşov-i elnökségi gyűlés kimondotta, hogy záros határidőn belül mindenütt megszervezi a tagozatokat a céljának előmozdítására augusztus hó folyamán Braşov-ban országos kongresszust rendez.

A kongresszus egyik főpontját a Bataék elleni védekezés fogja képezni. Ez a csehországi hatalmas gyárvállalat ugyanis kinyújtotta csápjait Románia felé is s a szindikátus biztos értesülése szerint közelebből föl akarja állítani Romániában a fióküzemét, melynek megvalósulása egyenlő a kisipar halálával. Ugyanis a Bata-rendszer a maga félelmetes or-

ganizációjával nemcsak a készipők előállításáról és eladásáról gondoskodik, hanem mindenütt felállítja a maga gépesített javító-műhelyeit is, amelyek az utolsó falat kenyerét veszik el a bőriparosságnak.

Bataék betelepülési szándéka egyébként nem új keletű. Bucurestiben már nyolc éve be van jegyezve a cég. „Bata S. A. R. pentru comerţ şi industrie” név alatt s ez a bejegyzés előkészítésül szolgál az itteni gyár felépítéséhez. Ugyancsak megerősíti a Bata-betörés közelségét ama tény is, hogy a gyár vezetősége évek óta romániai fiatal munkásokat képez ki zlini telepein, így akarván megkerülni majd a munkatörvény idevonatkozó és idegeneket kiküldetéséről rendelkezéseit.

A bőriparos-szindikátus most Dánér Lajos országos elnök javaslatára elhatározta, hogy Bataék ellen, ha kell, a belföldi nagytőkével összefogva, megteszi az előzetes lépéseket az illetékes minisztériumoknál.

A lábbelikészítők braşovi kongresszusa tehát a bőripar számára nagy meglepetéseket hozhat, annál is inkább, mivel a kiküldött körlevelekre eddig is számos város jelentette be képviselőjét.

NUR LIEBE.

— Jetzt, wo wir verliebt sind, Grete, kannst du es mir doch sagen, dass du vor mir schon einen Mann geliebt hast.

— Nein, Liebster! Ich habe wohl schon gelegentlich einen Mann wegen seiner Schönheit bewundert. Oder wegen seiner Kraft oder seines Verstandes. Aber bei dir ist es nur Liebe!

MAI IDŐK

— Az irodában egy hölgy jelentkezik.

— Kramer urat keresem — mondja a szolgának.

— Kramer nevű ur nincs nálunk — felelt a szolgál. Csak egy Krämer nevezett van.

— Kramer, vagy Krämer, az nekem mindegy. Mondja meg neki, hogy a felesége várja.

GANZ GENAU

— Ist dieses Ei auch wirklich frisch?

— Es ist dieses Morgen gelegt worden, mein Herr.

— Um wieviel Uhr?

Folytak a tárgyalások, hogy a posztógyárak évi átalány-összegben fizessék a forgalmi adót.

Hosszu szünet után a pénzügyminisztérium váratlanul ismét felvette a tárgyalásokat a posztógyárosokkal a forgalmi adó átalányosítása ügyében. A posztógyárakat ezeken a megbeszéléseken Margulies Lázár vezérigazgató és Stern igazgató a Bohus-i textilművektől, valamint a Scherg-gyár megbízottai képviselik. A gyapjuszövődéék megbízottai tervezetet mutattak be a minisztériumnak arról, hogy a posztóiparnak 95 százaléka már hozzájárult ahhoz, hogy évi 120 millió leit fizessenek átalány címén. Ez az összeg pontosan megfelel a csatlakozott gyárak által különféle formában fizetett fogyasztási adók összegének. A fogyasztási adók végösszege azonban 150 millió. Ezért a szindikátusba tömörült gyárak azt javasolják, hogy a még hiányként mutatkozó 30 millió leit a hozzájuk még nem csatlakozott 5 százaléknál posztógyár fizesse.

A minisztérium elvben most is leszögezte magát a fogyasztási adó átalányosítása mellett, de a behajtás és a biztosítékok tekintetében ezuttal nem jött létre megállapodás. Hir szerint ebben a kérdésben még több értekezlet lesz.

vicsjábéktól, akkor az enni való kétassersültjét rakosgatta félre s annak morzsáival folytatta furcsa játékait. Vagy nem hülye az, aki pár hét alatt szóról-szóra bevágja a huszkötetes Enciklopédiát, de ugy, hogy még évtizedek múltán is, amikor már rég az akadémikusok zöld frakkját hordja, könyv nélkül citálja Diderot és d'Alembert világot felforgató mondatait? S ha kell a hülyeségnek még erősebb dokumentuma: tessék egy 13 esztendőes fiút elgondolni, aki beáll az örlött „kvadrátorok” dandárába, vagyis azoknak a szerencsétlen gondolkodóknak a sorozatába, akik Anaxagoraszról Newtonig a kör négyzetesítésének problémáján törték a fejüket! Ampère is kidolgozott 13 éves korában egy elméletet a kör négyzetesítésére s munkálatait be is küldte a lyoni tudós akadémiának, amivel voltaképpen és jog szerint mindörökké nevétségessé és lehetetlenné tette magát a tudományos világban.

AZ IFJUKORI VÉGZETES TRAUMA.

Ezt a gyerekkori hülyeséget aztán valóságos dementiává fokozta egy tragikus esemény, amely 18 esztendőes korában ütötte tarkón a fiút. A nagy francia forradalom legdrámaibb napjában az idősebb Ampère, mint kitűnő kalmár, arra jött rá, hogy ilyen forrongáros időkben a kereskedelem igen rossz üzlet, a mob minduntalan rátör a boltjára, kifosztogatják. Minélfogva sokkal helyesebb, ha valamilyen csöndes beamteri, vagyis fixfizetésű pályára tér át. Nyomban megpályázta a lyoni békebírói állást, el is nyerte azt; de nem sok vizet zavarhatott, mert pár havi működése után egyszerre csak megjelent Lyonban a vészmadár, a pár héttel előbb még oratóriarua barátból hönörre vedlett fiókés,

Fouché, s az alatt az ürügy alatt, hogy Ampère békebírópolgártárs alapjában véve mindig az arisztokratákat védi meg ítéleteiben, rövid uton a guillotine alá juttatta a szerencsétlen embert. Az arisztokratizmus vádját szerezte a kis burzsuj-kereskedővel szembe az az ember, aki pár év múltán már mint Otrantó herceg páváskodott Napoleon udvarában!

Ampère fiára apjának szörnyű halála irtózatos hatással volt. A 18 éves fiú a szó szoros értelmében elhülyült s több, mint egy esztendőig még a szavát sem hallatta, csak bontogtató-lézengett, — és lelkileg felkészült jövőendő életfelfogására. A világ nem szereti a becsületességet, nem szereti az őszinte szót, a jellemes embereket: a világ szívesebben megbizik azokban, akik színházat játszanak neki, akik alakoskodni tudnak a hatalom mindenkori birtokosai előtt. Ám, hát legyen! Ampère nem lesz bolond, hogy holmi világszemléleti marhaságok miatt kockára tegye a karrierjét, vagy politikai különvélemények miatt veszélyeztesse a saját és majdani gyermeke jövőjét. Ampère nagyokat fog hajbókolni Napoleon előtt, ha ő lesz a hatalom, avagy udvarolni fog a papoknak, ha a restauráció alatt ő kerülnek felül, esetleg ateista altírőket vesz majd fel, ha egy újabb forradalmi hullám robbog végig Franciaországon és Európán. S főként és mindig színészkedni fog: megjátézza a szórakozott, beszámíthatatlan tudóst, akinek egyetlen szava sem vehető komolyan, mihelyt nem ex cathedra beszél. Olyan mimikryt fog produkálni, hogy ezzel bolondját járattja az egész francia néppel, főként pedig a francia nép krémjével, kiváló akadémikus társaival, akik képesek voltak arra, hogy fagyos és

Új vezetőséget választott az Arad-i Nőiszabók Szindikátusa

E hó 22-én hétfőn este tartotta meg Ilyés István elnöksége mellett tisztújító közgyűlést az Arad-i Nőiszabók Szindikátusa. A tisztújítás rendjén közfelkiáltással Budean Gheorghe, Fülöp Sándor, Horváth Balázs, Ilyés István, Krónberger Edith, Kaufmann Ferenc, Kiss Sándor, Nagy Imre és Vazár János tagokat két évi időtartamra rendes választmányi tagoknak választották. Pótagok ugyancsak két évre Blaboly Anna, Erdélyi Lajosné és Maltry Mátyás lettek. Deusch Anna, Friedmann József és Noszkay Károly tagokat egy évi időtartamra ellenőrzőként választották. Az Arad-i Ipari Szindikátusok Federációjába mint a Nőiszabók Szindikátusának képviselőit Ilyés István és Nagy Imre választmányi tagokat delegálták. Elnököt a választmány saját kebeléből választ. Minden valószínűség szerint a népszerű Ilyés István lesz újból az arad-i nőiszabók vezetője.

A példás egyetértéssel megtörtént tisztújítás után Ilyés István tartott szép beszédet, amelynek keretében meleg hangon emlékezett meg lapunk, „Az Iparos” iparosérdekű működéséről. Hangsúlyozta, hogy ma már el sem lehet az iparos ennek a lapnak olvasása nélkül, mert az egyetlen informátor, amely minden az iparosságot érdeklő törvényrendelet és az iparos mozgalom ügyeiben kellő utbaigazítást ad. Javasolta, hogy azok a női szabók, akik még nem járatták a lapot, fizessenek arra sürgősen elő. Több aktuális szakmai kérdés megbeszélése után a tisztújító közgyűlés minden fontos kérdésre kiterjedő munkarend kidolgozásával bízta meg a választmányt.

VORBILDUNG.
Ein junges Mädchen möchte Krankenpflegerin werden.
— *Haben Sie die nötige Vorbildung?* — *fragt der Leiter des Krankenhauses.*
— *Ich glaube schon.* — *antwortet das Mädchen.* — *Zwei meiner Brüder sind Fussballer, der dritte Boxer, Mutter spielt Hockey und Vater fährt Motorrad!*
5400 lei az ásványvízimport engedélyének illetéke.

Az ásványvízimport szabályozásáról szóló törvényjavaslat 27. szakaszának intézkedései értelmében a talaj kitermelését illető összes munkálatok a kereskedelmi és iparügyi minisztérium hatáskörébe tartoznak. Mint értesülünk, szabályrendeletet fognak alkotni, amely szerint az ásványvíz importengedélyének elnyeréséhez 5400 leies taxát kell lefizetni.

masággal vagy éppen ellenséges érzülettel fogadják Ampère legszentiaósiabb felfedezéseit, — egyszerűen, mert nem értették meg azokat!

UNIVERSALIZMUS A LANGESZ KAIN-BELYEGE.

Hogy az elektromágnesesség majdani megalapozójának matematikái, fizikái és kémiai érdeklődés-re találnak, azon természetesen nincs mit csodálkoznunk. Ellenben érdekesebb az, hogy már kora ifjúságában a nyelvészet problémái foglalkozták. Nyolc hét előtt megtanul olyan tökéletesen latinul, hogy kitűnően és hibátlanul versel, sőt idővel olyan szerencsésévé lesz a latin versele, hogy pl. egyszer, delizsánszon utaztában, hogy az ut unalmát agyonverje, Páris és Lyon között 158 hibátlan hexametert rött össze.

A latin nyelv kultusza azonban nem állott meg magánál ennél a nyelvnél. Kezdte felismerni a különböző nyelvek összefüggését a ezért megtanulta az indogermán nyelvek ősanját, a szanszkritot; de ezt sem önmagáért, hanem mélyebb kultúrfilozófiai okokból. Meg akarta ugyanis a különböző nyelvek összavet: ismerni, hogy aztán ezeknek ismeretében egy mesterséges nemzetközi nyelvet teremtsen az ő szógyökeirekből, — így lett Ampère az eszperanto és az ido előfutára. Egyszer csak fordult a gumtusa a felcsap költőnek, és pedig részben lírai versek, részben pedig Hannibál-tragédia költőjének. Aztán megint újabb kedélyfordulat: a botanika kezd érdekelni, megtanulta Linnét a néhány ismeretlen növényformára sejt vissza, tisztán tipológiai megfontolásokból, — célamerikai utazók később rátalálnak ezekre az eddig ismeretlen növényekre, amelyeknek létezését Ampère tisztán intuitív feltevése.

Működésben az arad-i asztalosszindikátus

A most megtartott közgyűlés a választmány kiegészítésével megválasztotta a teljes vezetőséget, amely most pénteken saját hatáskörében választ a maga köréből elnököt, alelnököt és pénztárost.

Minden pénteken este vezetőségi gyűlés, amelyen minden rendes tagnak jogában áll megjelenni

E hó 18-án, pénteken este tartotta meg Sőt Vince elnöksége mellett rendes évi tisztújító közgyűlést az Arad-i Asztalosmesterek Szindikátusa. A közgyűlés, amelyen a tagok nagy számban jelentek meg, egyhangú elismeréssel mindenben elfogadta a vezetőség által előterjesztett jelentéseket és a szindikátusi vezetőknek a felmentvényt megadta. Az új működési évre előirányzott költségvetést a közgyűlés ugyancsak egyhangú határozattal 41.780 leiben állapította meg.

A tisztújítás rendjén a szindikátusi vezetőségnek csak részleges kiegészítéséről volt szó, mert a szindikátus múlt év őszén történt újjáéledése óta működő választmányi tagok megmaradtak tisztaságukban. Ezek névsora a következő: Reinhart Gyula, Lengyel Manó, Müller Henrik, Bogdán József. A mostani közgyűlés Fibinger Izidor, Jónás Aladár, Kreisz Sándor, Sőt Vince és Uzsora István tagokat két évi időtartamra rendes választmányi tagokká, Csatlós István és Eberhardt Sándor tagokat ugyancsak két évi időtartamra választmányi pótagokká választotta, míg ellenőrök Salamon Imre, Menczer Gyula és Hoffmann László lettek egy évi időtartamra.

Ugyancsak egyhangú határozattal az Arad-i

Szindikátusok Szövetségébe mint az Asztalosmesterek Szindikátusának képviselőit, Reinhart Gyula és Fibinger Izidor választmányi tagokat delegálták.

A közgyűlési tárgysorozat további rendjén több fontos szakmai problémát vitattak meg. Sok szó esett az új ipartörvény rendelkezései folytán előállott helyzetről. A hozzászólások folyamán az a vélemény alakult ki, hogy a szindikátus tagjainak rendszeres informálása szükséges, ha tisztán akarnak látni a bonyolult helyzetet teremtő új törvények és rendeletek tömegében. A kérdés praktikus megoldása érdekében egyhangú határozattal kimondotta a közgyűlés, hogy

a szindikátusi vezetőség minden pénteken este 8 órakor értekezletet tart, amelyre joga van minden tagnak előjenni és a maga kérdését feltenni.

Minden különösebb irodai apparátus nélkül tökéletesen megoldódik ilyen módon a szindikátusi tagok állandó és helyes informálásának problémája.

Az új vezetőség első ülése most pénteken lesz, amikor is a szindikátusi törvény alapján maguk közül elnököt, alelnököt és pénztárnokot választanak.

Mennyiben állapítják meg a borsos hivatals árát?

A pénzügyminisztérium a napokban foglalkozik a borból készült szesz árának megállapításával. A szesz ára fokként minden valószínűség szerint 8.80 lei lesz. Christu Simionescu, a szeszosztály vezérigazgatója ért az árat is igen magasnak tartja, miután a bor ára ma lefeljebb 1 lei fokként. Ha már most ehhez az összes költségek fejében még egy leit hozzáadunk, a gyárosok számára ennél az árnál még mindig 1.80 leies nyereség kínálkozik, ami csaknem 100 százalékos hasznot jelentene. A vezértitkár éppen ezért maximálisan 2.80 leies ár megállapítását akarja keresztülvinni. Az erre vonatkozó határozat aláírására Antonescu pénzügyminiszternek a fővárosba való visszatérésekor fog sor kerülni.

A VADASZ A MELA LES UTÁN.

— Jól tetted, Alfréd, hogy lelőtted azt a nyulat. Ha egy napig vársz vele, egészen megromlik.

KITUNO TANACS.

— Rendben van, jóember. Igyék egy pohár bort az egészségedre.

— A nagyedős asszony olyan rossz színdben van, hogy tanácsos volna, ha mindjárt két pohár borra valót tetszene adni.

DER REISENDE.

Auf den Bahnhof stürzt atemlos ein Reisender:

— Glauben Sie, dass ich den Zug nach Innsbruck erreiche?

— Na ja, leicht wird's net sein, — meint der Bahnangestellte, — g'rad' is er ums Eck g'fahren!

ÖNBIZALOM.

Móricke most kapott először hosszunadrágot. Mikor az öltönyt haza hozták, boldogan felvette, azután megkérdezte a mamájától:

— Anyuka, kérem, ezental én is mondhatom apunak, hogy Samu?

Ezek a kutatások már szédtő iramban vitték a származástan darwini koncepciója felé a minden vallásos beállítottsága mellett is kénytelen a természettudományos tényeket elfogadni, amelyek szerint az ember nem egy egyszerű teremtettség, hanem hosszú fejlődési fázisoknak egyelőre utolsó kivirágása. Majd az akusztika érdekes problémái kapják meg a fantáziáját: olyan ember fantáziáját, aki képtelen volt egy klasszikus zenestét türelmesen végighallgatni a legföljebb ha az akkori divatos elágerek fülbemászó muzsikáját bírta el. Mászor megint a kémia ragadja meg a figyelmét. Annnyira szenvedélyévé lesz, hogy néhány hasonló hajlandóságú barátjával összeülnek, hogy a napi munka megkezdése előtt elolvassanak egymás között valamely újabb kémiai szakmunkát, azt megvitassák egymás között a az abból folyó további fejlődési lehetőségekről tárgyaljanak.

BETOR A SZERELEME

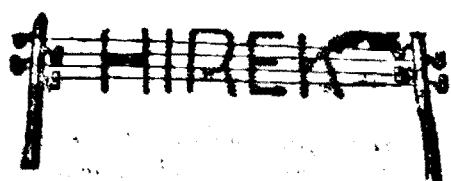
Huszonnégy éves, amikor egyszer botanizálás közben egy réten meglát két leányt. Nem ismeri őket, de az egyikbe nyomban beleszeret a akár a helyszínen feleségül venné. Állása vagy keresete azonban nincs a leányzó szíle az lyer bizonytalan egzisztenciájú urhoz nem akarják leányukat hozzáadni. Három esztendőig tart Ampère vőlegénykedése a ez idő alatt megszületik egy bájos napló „Amorum” címen, amely azonban telve van a keserű szerelem minden fajával-bajával is, főként az álláskeresés gondjaival. Ampère annyira szerelmes, hogy már inkább elmenne kereskedősegédnek, csak hogy valamelyes jövedelmet ki tudjon mutatni. Végre sikerül Lyonban néhány magántanítványt szereznie; akiket matematikára oktat. Előtte egyelőre

— ha csupán szerelemből is — az elvont matematika visére lendül. Először, mint mindig, valahol megreked a konkrétum és az absztraktnak, az exakt és a tisztá tudomány között. Most is kidolgozza a matematikai valószínűség elméletét, ráalkalmazza azt a szerencsejáték lélektanára és eshetőségeire, a természetesen odakonkudál, hogy a játékosnak a valószínűségek túlyomó százalékában mindenkor vesztenie kell, ha nem állanak a rendelkezésre korlátlan anyagi lehetőségek, amelyek segítségével kivárhassa a valószínűtlenül kis nyeresé esélyt.

KÜLÖNÖKÖDESEK

Szórazottsága, amely egészen a különöködésig fajult, beomlásos volt. Azt persze nem tudjuk, hogy lehetetlen magatartásában mi volt a valódi félszeregség a mi a világmegvető, védekező bohóckodás. Annyi bizonyos, hogy búsasága és nagy rövidlátása eok mindenféle furcsaságát eleve determinálta. Az utóbbiból folyt például, hogy előadásai közben a táblára írva olyan óriási aránytalan nagy számjegyekkel operált, hogy alig öt-hat jegy és betű fért csak fel a táblára, nemhogy egész képletvezetések. Viszont búsaságának tudható be, hogy az íróasztala mellett is — ha nagyitkán írásra szánta magát — óriási, öklömmel betűkkel írt a papírra, még pedig nem újból vagy csuklóból, hanem egész karját moogatva. Egyáltalán íróasztalhoz ülni kész tortúra volt a számára a sokszor hangzottatta: amennyire gazdagon ömlenek az ötletel és az érzé járklás vagy inkább futkosás közben, viszont nyomban kiszikkad az agya, míhelyt íróasztal mellé ül.

Rossz szeme okozta azt is, ha idővel teljesen le szokott az olvasásról. Soha egyetlen szaktársá-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves köteteknél árengedmény.

Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon.

„Az állami alkalmazottak fizetésel részrehajlóan vannak megszabva”...

Az Adeverul írja:

A fizetések arányosításának előkészítésére küldött bizottság Bentoiu alminiszter vezetésével befejezte munkáját. Iulian M. Peter közigazgatási felügyelő a bizottság megbízásából előadói jelentést készített, amelyben az arányosítás munkájával foglalkozik. Mindenekelőtt rámutat arra, hogy az állami költségvetés kiadási tételeiből 11 milliárd leit vesznek génybe a személyi járandóságok. Míg a parasztsági életnivója súlyos, a tisztviselői kar nyugati életmódra törekszik. Milyen helyzetben vannak? A fizetések részrehajlóan vannak megszabva. A jogvézett közigazgatási tisztviselő például 2600 leit kap havonta, a katonai iskolában érettségizett hadnagy fizetése pedig 8150 lei ugyanakkor. A CFR mérnök 13.200 leit kap, az orvos pedig csak 2500 leihez jut havonta. A 21 éves hadnagynak jobb a helyzete, mint a 26 éves orvosnak, vagy tanárnak, aki 6600 lei fizetést kap. Az V. osztályba sorozott tanító havi 7000 leit s ugyanezen osztályba sorozott pap 5840 leit, a jegyzői tanfolyamot végzett körjegyző pedig csak 3750 leit kap havonta. Tízféle fizetési osztály van minden minisztériumban s közel kétezerféle fizetést folyósítanak az országban. Egyedül a járási titkárok harmincháromféle fizetést huznak s fizetésük 1900—6730 lei között mozog havonta. Huszonkilencféle fogházigazgató van. Kezdfizetéseknél szó sincsen kétminimumról. A sok aránytalanságot el kell tüntetni.

ISMERKEDES AZ UCCAN.

- Pardon, kisasszony, vacsorázott már?
- Még nem.
- Akkor a vizontlátásra.

nak egyetlen művét sem olvasta el, még akkor sem, ha abból egyenes kára származott is. Így például Fresnel halála után megkaphatta volna annak tanácskét, ha elolvassa az egyik számbajövő egyetemi professzornak a hullámelméletéről írott két értékesítést. Ampère sokáig vívódott magában: olvassa-e el azokat, vagy sem s a vége mégis az volt, hogy nem! Viszont nyilván ugyancsak rossz szeme miatt volt az, hogy naponta néhány órát egészen egyedül visszavonulva töltött el egy sötét szobában s ilyenkor dolgozta ki agyában előadásait és forradalmas elméleteit. Ettől a szokástól csak abban az esetben tért el, ha sakpartnerre akadt. A sakkozás olyan szenvedélye volt, amelynek nem tudott ellenállani. Kitűnően játszott is, s partnere rendszerint csak úgy tudta megverni, ha játék közben, annak kritikus pontján, hirtelen és mintegy csak odavetve, olyan fizikai vagy kémiai tételek dobott oda, amely nem egyezett meg Ampère felfogásával. Ilyenkor az agya ryomban átkapcsolódott a kérdéses területre s az eredmény az volt, hogy — mattot kapott.

Apjának politikai okokból előidéztet tragikus halála valóságos fóbát váltott ki belőle a politikai fordulatokkal szemben. Szinte betegesen félt attól, hogy valamelyik politikai fordulat következtében elcsapják fix állásából s ezért iparkodott lehetőleg mindenkiel jóban lenni. Felfogása szerint ez a „jóban levés” azzal kezdődött, hogy lehetőleg mindenkinek előre köszönjön. Ezért lakásából kilépve állandóan jobbra-balra köszöngetett, akár volt ott valaki, akár sem; sőt rövidlátása következtében állítólag az is megesett vala, hogy egy alkalommal a saját kutyáját süvegelte meg nagy alázatosan.

Ő, aki a darwinizmus uttörője s az emberi le-

Szerkesztői üzenetek

Cluj-i háztulajdonos. Ha a telefontársaság bármelyik házon telefonhuzalokat kíván átvezetni, a munkálatok megkezdése előtt tíz nappal tartozik közölni ezt a háztulajdonossal, mert a telefontársaságnak törvényadta joga van arra, hogy bármelyik házon transzformátort helyezzen el, illetve vezetéket vezessen át. Hogyha ez ellen a háztulajdonosnak jogos és indokolt kifogása van, az előbb említett avizó alapján az illetékes törvényszéki elnökhöz nyújthat be az előzetes bejelentés ellen panaszt. A törvényszéki elnök a panaszt köteles érdemben elbírálni. A fenti értelemben döntött a legfőbb semmitőszék 389 —1935 számú határozatában.

Munkaadó Tg.-Mureş. Ha munkása nemcsak testi, hanem egyben szellemi munkát is végez, úgy a munkás tevékenységének elbírálásánál az az irányadó, hogy melyik munkaköre jellemzi jobban a munkás által végzett munkát. Ez a minősítés dönti el, hogy a munkás szellemi munkásnak, vagy rendes munkásnak legyen tekintendő és eszerint alkalmazandó az alkalmazott felmondási ideje.

P. S. Satu-Mare. Nincs igaza. Hogyha a szerződést írásban kötötték meg, a munkaszerződés feltételeit nemcsak szükségtelen tanukkal igazolni, hanem a tanuk kihallgatását a bíróság nem is engedélyezi.

Timisoara-i vendéglős. A szeszes italokról szóló törvény rendelkezései értelmében az utolsó fórum a tábla, tehát a legfőbb semmitőszékhez a közölt ügyben már nem folyamodhat.

Forgalmi ügyben érdeklődőnek, Cluj. A minisztertanácsi határozat nem törvény, tehát az ilyen rendelkezést azon a címen, hogy alkotmányellenes, nem lehet megtámadni. A törvényes eljárás minisztertanácsi határozattal szemben való jogkeresésnél a törvény által előírt rendes felebbezési eljárás. A törvényszék hivatott megállapítani, hogy a rendelet a törvény szövegével ellentétben intézkedik-e és így a törvényszéki döntés hivatott arra, hogy a törvény előírása alapján a minisztertanácsi intézkedés ellen döntsön. Ezek a minisztertanácsi rendeletek nem akadályozhatják meg azt, hogy a független bíróság ne úgy ítélkezzék, mint ahogy azt a törvény szövege előírja.

Kereskedő-iparos Oradea. A legfőbb semmitőszék 318—1935 számú elvi határozatát, amely az Ön által tudomásunkra hozott ügyben intézkedik, közölte már „Az Iparos”. Az új tulajdonos nem felel az előbbi tulajdonos alkalmazottainak béreieréért, mert Ön és az üzlet, Ön által is megtartott régi alkalmazottai között új szerződés keletkezik.

Többeknek. Levélbeli választ csak válaszbélyeg beküldése esetén küldhetünk és különböző hatóságoktól csak akkor szerezhetünk be különböző bizonylatokat, hogyha bélyegbeli és más felmerülő költségeiket az előfizető előre beküldi. Természetesen csak rendesen fizető előfizetőinknek állhatunk ilyen módon rendelkezésükre.

Megszüntetik a szeszmonopóliumot.

A pénzügyminisztérium új reformot tervez. A személyzetcsökkentés terve mellett több monopóliog megszüntetése is felmerült, miután nem hoztak kellő bevételt az államnak. Kiseb taksa bevezetéséről van szó, mellyel növelni lehetne a fogyasztást. Azt is tervbe vették, hogy magántársaságnak adják bérbe a szeszszitalok eladásának jogát. A tervet Antonescu pénzügyminiszter elé terjesztik.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare in Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor carl sunt in restanta cu cotizatiile lor. sa achite restanta lor. interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-ului 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adica daca membrul decedeaza intre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente dupa urmatoari membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag körben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 914. Ioan Kovács János.

In Grupa B. Csoportban: 919. Ioan Căprăş János, 920. S. I. Ivan Embey Ivánné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága ez úton közli a tagjait, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: Pavel Szijj Pál 831. V. I. Iosif örv. Kövendő Józsefné 832.

In Grupa II. Csoportban: Ioan Căprăş János 927.

zsebéből az óráját, mert hogy állítólag sietnie kell az egyetemre, s amikor azt látja, hogy máris megkésik, zavarában az óráját a hid korlátján keresztil beledobja a Szajnába, viszont a kavicsot bedugja a mellényzsebébe!

Jól rejtett tróniája akkor buggyant ki belőle a legfényesebben, amikor egy izben valamelyik kollégájánál ebédre volt meghíva s ez a smucigságról közismert kolléga igen rossz ebéd tálatatott vendégeinek. Erre Ampère, mintha csak osupa szórákozottságból tenné, egyazerre csak elkezdte az ugyancsak jelenlévő feleségét korholni: hogy lám, mindig figyelmeztette, miért nem eresztí azének a szakácsnőjüket, hiszen nem tud az főzni. Aztán akkor hirtelen bocsánatkérés közepette „eszmélt rá”, hogy hiszen nem a saját lakásában van, hanem vendég s ilyenkor mégsem illik a gazdája szakácsnőjét szidnia!

Egy életre szóló fobia ütötte meg Ampère lelkét, s ez a félelemzés apránként csöndes monomániává fokozódott nála. Így hát nincs is azon mit csodálkoznunk, ha végrendeletében azt hagyta meg hátramaradtjainak, hogy a sírkövére a nevének kívül csak ezt a két szót véssék rá:

— Tandem felix! (Végre boldog.)

Havi villanyzámláink fizetésekor pedig talán vigasztalásunkra szolgálhat a tudat, hogy még ez a nagy zseni is, akinek alapján ezt a fizetési és fogyasztásmérési balsorsot köszönhetjük, — szintén csak halála után mondhatta el magáról, hogy boldog...